ATLAS

KEŞİF KİTAPLIĞI

YÜRÜYÜŞ ROTALARI ATLASI

50 DÜŞ PATİKASI

ÖZEL KOLEKSİYON 2009

ATLAS

Yayıncı
Doğan Burda
Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş.

İcra Kurulu Başkanı
Mehmet Y. Yılmaz

Tüzel Kişi Temsilcisi ve Yayın Direktörü
Murat Köksal

Yayın Yönetmeni
Özcan Yüksek

Yazı İşleri Müdürü
Hüseyin Keçe

Hazırlayan
Yard. Doç. Yıldırım Güngör

Araştırma Editörü
Kemal Tayfur

Dergi Yapım
Nazlı Kurt

Fotoğraf Editörü
Sinan Çakmak

Görsel Yönetmen
Tunç Erkoç

Sayfa Yapım
Bahadır Erşık

Katkıda Bulunanlar
İbrahim Baştuğ (Türkçe)
İsmail Ülker, Mehmet Güngör

Baskı ve Cilt
Le Color / Levent Print City
Tel: 0212 637 15 30

UYARI

Bu kitapçıkta önerilen rotalar, sadece rehber eşliğinde yürünebilir. Rehbersiz yürüyüşler ciddi riskler taşır.

DOĞASEVERLERE ÖNERİLER

1. Bir insanın yaşamının her aşamasında öğrenmesi gereken bir şeyler vardır mutlaka. Eğer doğa yürüyüşleri veya kampçılık yapmaya kakar verdiyseniz mutlaka eğitim alın. Eğitimsiz doğaya açılmak kazaya davettir.

2. Hiçbir etkinliği tek başınıza gerçekleştirmeyin. En küçük bir ayak burkulması bile insanın günlerce vahşi doğada tek başına kalmasına neden olabilir. Bu yüzden bir yerleşim yerinin yakınlarına gidiyor olsanız bile mutlaka grup halinde hareket edin.

3. Bilmediğiniz bir bölgeye rehbersiz gitmeyin. Grupta bölgeyi bilen bir veya birkaç kişinin bulunması iyi olur.

4. Plan ve program yapmadan harekete geçmeyin. Yolculuğun zamanı, süresi, rotaları, malzemelerin uygunluğu ve yeterliliği, gidilecek bölgenin özelliklerinin araştırılması gibi konuları kesinleştirin.

5. Daha önce doğaya gitmediğiniz insanlarla çok ciddi faaliyetler yapmayın. Doğada her faaliyet katılanların tam bir uyum içinde olmasını gerektirir.

6. Paylaşımcı olun. Arkadaşınıza vereceğiniz bir parça çikolata büyük dostlukların başlamasına neden olabilir. Zaten doğaya gitmek, kamp yapmanın temelinde de bu olmalıdır: Paylaşmayı öğrenmek.

7. Doğayla yarışmayın. Bu konu hep yanlış anlaşılmıştır. Doğaseverlere, dağcılara doğayla mücadele eden insanlar gözüyle bakılır. Oysa hiçbir insan doğayla mücadele edemez. Unutmayın doğayla değil kendi dayanma gücümüzle, sınırlarımızla mücadele ediyoruz.

8. Çantanızda kötü hava koşulları için giyecek taşıyın. Hangi mevsim olursa olsun doğaya çıkarken çantanızda her zaman bir yağmurluk olsun.

9. Malzeme almak için acele etmeyin. Katalogdan malzeme seçmek yerine bilen birine danışın.

10. Meteorolojik bilgileri edinmeden kampa gitmeyin.

11. Gideceğiniz bölgenin haritasını elde etmeye çalışın. Tek başına harita işe yaramaz. Pusula da gerekli. Pusula veya harita kullanmayı biliyorsanız doğada kolay kolay kaybolmazsınız.

14. Gideceğiniz bölgenin jeolojik, coğrafik ve biyolojik özellikleri hakkında bilgi toplayın ve bu bilgileri etkinliğiniz süresince kullanmaya çalışın.

15. Doğada kesinlikle kestirme gördüğünüz yerlerden gitmeye çalışmayın. "En kestirme yol en iyi bildiğim yoldur" kuralını bozarsanız, kaybolma olasılığınız yükselir.

16. Etkinliğiniz sırasında doğaya zarar vermeyin. Önünüze çıkan sık ağaçlık veya çalılıktan dalları kırarak geçit açmak yerine bu bölgenin etrafından dolaşın. Yürürken görebileceğiniz tavşan, tilki gibi vahşi hayvanları rahatsız etmeyin.

17. Eğer kamp kuracaksanız kamp yerinizi başkalarının da yararlanabileceği şekilde düzenleyin.

18. Kamp yerini seçerken kaya diplerini tercih etmeyin. Yukarıdan kopacak bir kaya parçası çok ciddi sorunlara neden olabilir. Rüzgârın yönünü saptayarak çadırın ağzının rüzgârın esme yönünün tersine gelmesine dikkat edin. Yoksa çadırı her açışınızda ciddi bir rüzgârla karşılaşırsınız.

19. Kamp yaşamlarının vazgeçilmez unsuru ateş yakmak ve başında oturup şarkı söylemektir. Oysa bu durum bazen geri dönülmez hatalara da yol açabilir. Eğer kamp yakınında orman varsa kesinlikle ateş yakmayın. Ateş yakmak için ağaç kesmeyin. Kuru dalları toplayın. Ateşi iyice söndürmeden kamp yerini terk etmeyin.

20. Önemli bir sorun da kampta bulaşık yıkamaktır. Kampa kesinlikle deterjan götürmeyin. En sağlıklısı granül sabundur. En pratik olanı ise yanınızda çok az yağlı yiyecekler götürmenizdir. Yağ kullanımını en az düzeyde tutarsanız tabaklarınızı sıcak su, kum, yosun veya toprakla çok iyi temizleyebilirsiniz.

22. Önemli bir sorun daha: Çöp. Kamp sonrasında çöplerinizi kesinlikle yakmayın. Konserve kutularını iyice ezerek hacmini küçültün ve tüm çöplerinizi bit poşete koyarak geri getirin.

23. Yürüyüş veya kamp esnasında bulunduğunuz yerlerden aşağılara zevk için taş yuvarlamayın. Hiç ummadığınız bir rotadan birileri geçiyor veya tırmanıyor olabilir.

24. Etkinliğiniz sırasında bulduğunuz teknik tırmanış malzemelerini kullanmayın. Doğada kalmaları onlara zarar vermiştir.

25. Rastladığınız kamp yerlerindeki çadırlara, özellikle de yiyeceklere dokunmayın. Yiyecekler etkinliğe göre hesaplandığı için alacağınız bir parça yiyecek diğerlerini aç bırakabilir. Çok zor durumdaysanız en azını seçerek (bir parça peynir, bir çikolata gibi) alın. Eğer zamanınız varsa gelmelerini bekleyin. Zamanınız yoksa not bırakın.

26. Etkinliğiniz sırasında gruptan ayrı hareket etmeyin, grup liderinin dediklerini yapın. Çok konuşmayın. Ekiptekilerle sert tartışmalara girmeyin. En küçük bir tartışma bile ekibi olumsuz etkiler. Bu durum dikkatin dağılmasına ve kazalara yol açar.

27. Hedefe varmak üzere olsanız bile, çok yorulduysanız veya hava koşulları hızla değişiyorsa hemen geri dönün.

28. Malzemelerinizi çok iyi kullanın. Bakımını iyi yapın. Sağlıklı malzeme sağlıklı etkinlik demektir.

29. Günlük tutun. Yaşadığınız anlar kısa sürede zihninizden uçup gider. Oysa yazılı belge yıllar sonra bile birçok şeyin hatırlanmasına neden olur.

30. Gücünüzü ekonomik kullanın. Dönüşü de düşünün. Önemli kazaların çoğunun dağlarda dönüş sırasında olduğunu unutmayın.

Kendinizi ispat etmeye çalışmayın.

KARADENİZ

BULGARİSTAN
YUNANİSTAN
EDİRNE
KIRKLARELİ
Binkılıç
Durusu (Terkos) Gölü
TEKİRDAĞ
Belgrad Ormanları
İSTANBUL
Ballıkayalar Kanyonu Geçişi
MARMARA DENİZİ
YALOVA
İZMİT (Kocaeli)
ADAPAZARI (Sakarya)
DÜZCE
BARTIN
ZONGULDAK
Yenice Ormanları
KARABÜK
Yedigöller
BOLU
KASTAMONU
SİNOP
Erfelek Şela
Erikli Yaylası
Menekşe Yaylası
Maşukiye
Kılıçkaya
Sülüklü Göl
Bolu Yaylaları
ÇANKIRI
ÇORUM
Gökçeada
ÇANAKKALE
BURSA
BİLECİK
Nallıhan
Neandrea - Kestanbol Antik Taş Ocakları
Kazdağları
BALIKESİR
ESKİŞEHİR
ANKARA
KIRIKKALE
YOZGAT
KÜTAHYA
Frig Vadisi
KIRŞEHİR
EGE DENİZİ
MANİSA
AFYONKARAHİSAR
Celil Boğazı
Tuz Gölü
Kapadokya Parkurları
UŞAK
İZMİR
NEVŞEHİR
AKSARAY
AYDIN
DENİZLİ
ISPARTA
KONYA
NİĞDE
Ala
Çamiçi (Bafa) Gölü
BURDUR
Karapınar Kumulları
Emli Vadisi
MUĞLA
KARAMAN
Bolkar Göller
Antalya Rotaları
ANTALYA
Likya Yolu
Babadağ
MERSİN

AKDENİZ

ATLAS KARTOGRAPYA SERVİSİ

N İ Z
Yukarı Kavran Yaylası - Kaçkar Buzulları
Pokut Yaylası - Ayder Yaylası - Çeymakçur Gölleri
Verçenik Yaylası - Tatos Gölleri
Kapılı Göller - Başyayla - Çiçekli Göl
Kaçkar Geçişi - Yaylalar Köyü - Kındevul Aşıtı
Deniz Gölü - Barhal - Karagöl
Özgüven Köyü - Ciro Şelalesi
Çamlıbel Yaylası - Güngörmez Dağı Etekleri
Yedigöl Köyü - Pidasor Yaylası - Hemşin Artı
Mal Gölü - Deli Göl - Yedigöller
Beyazsu Yaylası - Yıldızlı Göl
Maçahel - Meral Şelalesi
GÜRCİSTAN
ERMENİSTAN
İRAN
IRAK
SURİYE
SAMSUN
ORDU
GİRESUN
TRABZON
RİZE
ARTVİN
ARDAHAN
KARS
TOKAT
Kromni Vadisi
GÜMÜŞHANE
BAYBURT
Narman Kanyonu
IĞDIR
ERZURUM
AĞRI
SİVAS
ERZİNCAN
TUNCELİ
Süphan Dağı
BİNGÖL
MUŞ
Nemrut Kalderası
Van Gölü
VAN
ELAZIĞ
BİTLİS
MALATYA
SİİRT
DİYARBAKIR
BATMAN
ADIYAMAN
HAKKARİ
ŞIRNAK
KAHRAMANMARAŞ
MARDİN
ŞANLIURFA
OSMANİYE
GAZİANTEP
KİLİS
ANTAKYA (Hatay)
50 DÜŞ PATİKASI

DURUSU (TERKOS) GÖLÜ

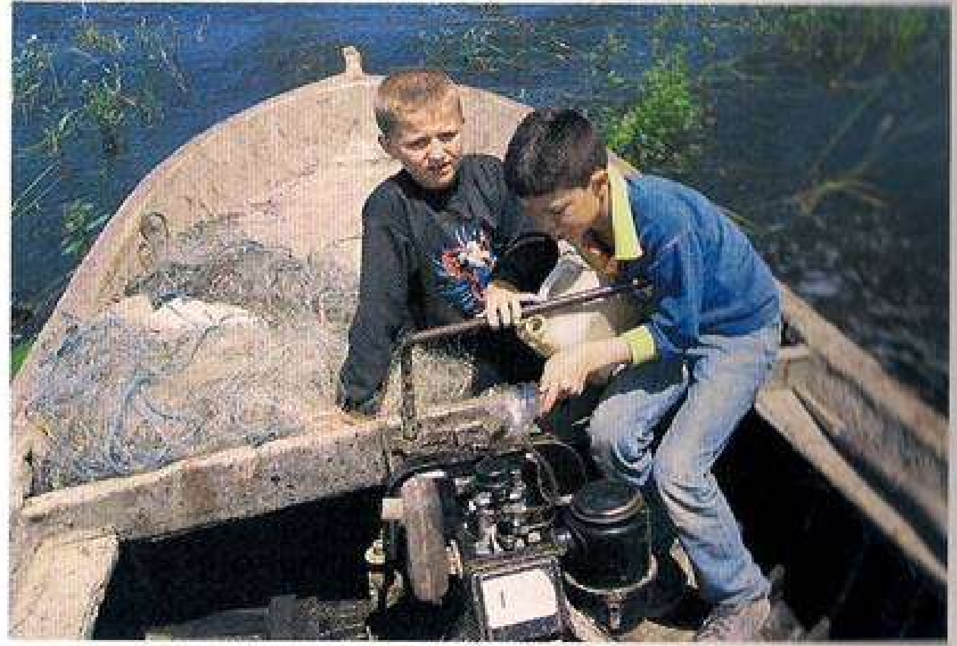

TERKOS GÖLÜ / YILDIRIM GÜNGÖR

Terkos Gölü İstanbul'un Avrupa yakasındaki üç doğal gölden biri ve en temizi. Küçükçekmece Gölü bitmiş durumda. Büyükcekmece Gölü de çarpık yerleşim planlarından nasibini almaya başladı bile. Terkos ise henüz bu tehditlerin dışında kalmış gibi gözüküyor. Şimdiki adı Durusu. Göl civarında Ormanlı'dan Balaban'a kadar birçok yürüyüş parkuru bulunuyor. Bu parkurların büyük çoğunluğu ise gölün farklı bir bölgesinde bitiyor ve her bölge farklı bir güzellik sunuyor. Terkos'a İstanbul'dan gelirken Kemerburgaz- Göktürk- Tayakadın hattı en mantıklı yol. Yolun bir kısmı inşaat halinde olsa da

kısa sürede Tayakadın köyünü geçerek Balaban köyü sahiline ulaşmak mümkün. Sahilde göreceğiniz balıkçı tekneleri göldeki en yoğun balıkçılık yapılan yerlerden birinin burası olduğunu gösteriyor. Benim önereceğim rota köy kahvesinin hemen yanından başlıyor. Kahvenin yanından geçen orman yolunu takip edin. Kısa bir süre sonra ormana gireceksiniz.

Orman yolunun zemini eğer kısa bir süre önce yağmur yağmışsa ciddi bir çamur birikintisiyle kaplanmış olabilir. Yani çamura bulanabilirsiniz. İlk etabın sonlarına doğru büyük bir ağaca varacaksınız. Yol burada ikiye ayrılacak. İleri giden yolu takip ederseniz bir kilometre kadar sonra gölün kenarına varırsınız. Ağacın solundan yamaçtaki patikayı takip etmenizi öneririm. Yaklaşık yarım saat sonra gölün başka bir sahiline varacaksınız. Eski teknelerin batık durumda olduğu sazlıklarla çevrili bu sahil, sanki bir film platosu gibi. Biraz dinlendikten sonra sahildeki yola girin. Yol hafif bir eğimle yükselerek geldiğiniz yola çıkacak. Bu yolda özellikle örümceklerin kurduğu tuzaklar çok fazla. Şansınız varsa canlı olarak bir doğa belgeseli bile izleyebilirsiniz. Bu etap boyunca bol bol çakal sesi duyabilirsiniz. Sakın ürkmeyin. Yürüyüş sonrasında köyün kahvesinde çay içip kahvedeki yaşlılarla sohbet etmeyi de ihmal etmeyin sakın. Çok değil sadece üç dört saatlik bir yürüyüşün bile sizi nasıl motive ettiğini ve veriminizi artırdığını hafta başında işe başlarken anlayacaksınız.

BELGRAD ORMANLARI

BELGRAD ORMANI / HAKAN EZILMEZ

İstanbul'un akciğeri, 5 bin 300 hektarlık bir alana yayalın Belgrad Ormanları'nda kısa ve uzun mesafeli birçok yürüyüş parkuru bulunuyor. Kente yakın olduğu için insanlar Belgrad ormanına sadece piknik amaçlı gidiyorlar. Oysa kaybolma pahasına da olsa ormanın derinliklerine yürümek gerek. Yürüdüğüm bu parkurlardan ikisi en çok beğendiklerim arasında. Biri Koç Üniversitesi'nin altından başlıyor. Son derece temiz akan bir dere boyunca yaklaşık altı yedi kilometre yüründükten sonra Karadeniz kıyısında derenin denize döküldüğü küçük koya ulaşılıyor. Daha doğrusu yakın zamana kadar ulaşılıyordu. Ama son üç yılda bu derenin yamaçlarına ve kenarlarına yapılan villalar yüzünden denize ulaşılmaz oldu. Şırıl şırıl akan bir suyun kenarında kuş sesleri eşliğinde yapılan bu dingin yürüyüşün ne yazık ki bu gelişme yüzünden tadı kaçtı. Bu nedenle ben bu ormanlarda ilk kez yürüdüğüm başka bir parkuru tanıtmak istiyorum. Rumelifeneri'nden Kale'ye doğru giden yola sapın. Yol 15 dakika sonra sizi Golden Beach tesislerinin girişine götürecek. İsterseniz geceyi burada ahşap bungalovlarda geçirebilirsiniz. Parkur tesislerin arkasındaki yoldan başlıyor. Dar bir orman yolu olan bu parkuru seçmemin ana nedeni bir tarafınızın orman, bir tarafınızın da masmavi deniz olması. Muhteşem bir doğa ve orta uzunlukta ama hiç de yorucu olmayan bir parkur. Parkura girdikten kısa bir süre sonra dünyadan soyutlanmış olarak yürümeye başlayın. İnişli çıkışı ve virajlı olarak devam eden parkur yaklaşık bir buçuk saat sonra başka bir koyda sona eriyor. Demirciköy'e ait olan bu koyda hava güzelse yüzebilirsiniz. Geri dönüşte de aynı rotayı kullanacaksınız. Yol boyunca ormana giden küçük patikalar da göreceksiniz. Bunlara girmeyin. Çünkü her patika başka bir patikaya açılıyor. Bu durum kısa bir süre sonra az bir süre için bile kaybolmanıza neden olabilir.

BİNKILIÇ

Kırklareli'nin Saray ilçesinin Binkılıç köyü civarındaki yürüyüş parkurlarından biri köyün kuzeyinden akan Binkılıç Deresi'ni izliyor, öteki de bu derenin biraz ilerisindeki yolu takip edip ormana dalıyor. Orman parkuru için başlangıç noktası bir çiftlik evinin yanı. Buradan yola çıktığınızda sel tarafından tahrip edilen ama işlevi sona ermeyen yoldan yükselerek ormana doğru yürümeye başlayacaksınız. Kısa bir süre sonra kendinizi ormanın içinde bulacaksınız. Ormana girmeden önce hızınız biraz yavaşlayacak. Orman yolunu takip ederek birkaç saatlik bir yürüyüş yapabilir, köylülere yardım etmek için mantar toplayabilirsiniz. Dikkat etmeniz gereken tek şey karanlığa kalmamanız. Bu nedenle gidiş dönüş saatinizi ve ormandan ne kadar sürede çıkacağınızı iyi hesaplamanız lazım. İkinci parkur Binkılıç Deresi, aslında bu yürüdüğümüz ormanın ardında yer alıyor. Orman bir tepeyi kaplıyor, tepenin eteklerinden de dere akıyor. Ancak bitki örtüsü o kadar yoğun ki buradan aşağı inerek derenin kaynağına ulaşmak biraz zor. Bu nedenle yürüyüşe derenin ağzından başlayacağız. Derenin kenarı meyve ağaçlarıyla dolu. Dere boyunca en çok görülen ise ıhlamur ağaçları. Yükseldikçe dere daralacak. Bu kesimde yer yer ortaya çıkan düzlüklerde oturup dinlenebilir, bir şeyler atıştırabilirsiniz. Yola çıktıktan iki saat sonra derenin kaynağı olan tepenin eteklerine varacaksınız.

GÖKÇEADA

Gökçeada birçok yürüyüş rotası barındırıyor. Tatil için gidenlere önerim sabah erken kalkarak saat 14:00'e kadar yürüyüp, daha sonra plaja gitmeleri. Dereköy-Şeytan Kalesi, Kaleköy-Mavikoy, Şahinkaya Kanyonu ve Marmaros Şelalesi parkurları aklıma ilk gelenler. Benim Gökçeada'daki favorim Marmaros Şelalesi parkuru. Bu parkur için önceden izin almanız gerekecek. Yangın çıkabilir diye yaz aylarında bölgeye giriş yasaklanıyor. Dereköy'ün çıkışında sağa doğru ayrılan yolun girişi bu nedenle çoğunlukla zincirle kapalıdır. Yol boyunca yürürken çam ağaçlarından yayılan koku sizi hiç yalnız bırakmayacak. Kısa bir süre sonra manzaranıza Semadirek Adası da eşlik edecek. Yaklaşık 45 dakikalık bir yürüyüşten sonra sağa doğru açılmış ama yarım bırakılmış çok kötü bir yol çıkacak karşınıza. Yola girin. Yol hemen bitecek ve bir patikaya bağlanacak. Çok fazla kullanılmadığı için bazı bölümleri iyice bozulmuş olan patikayı takip edin. Patika bir süre sonra tatlı bir eğimle vadi tabanına inecek. Vadideki dereyi görünce şaşıracaksınız. Bir adanın ortasında debisi böylesine yüksek bir derenin bulunması tam bir sürpriz. Dere boyunca yukarı doğru yürümeye devam edin. Birkaç küçük çavlandan sonra karşınıza yaklaşık 30 metreden dökülen Marmaros Şelalesi çıkacak. Bir an kendinizi Amazon ormanlarında hissedebilirsiniz. Vadi içinde saklı kalmış bu mucizeye hayran olmamak elde değil. Benim için antik bir eser aynı zamanda. Muhtemelen Troia Savaşı sırasında da

GÖKÇEADA / Y. GÜNGÖR

burada akıyordu. Hem de çok daha görkemli. Şelalenin solunda gözüken patikayı kullanarak yukarı çıkmaya çalışmayın, bu etabın inişi çok tehlikeli. Siz şelalenin serin`sularının tadını çıkarın yeter. Şelaleyi anılarıyla baş başa bırakarak derenin içinden aşağı doğru yürüyün. 20-25 dakika sonra derenin denize ulaştığı Marmaros Koyu'na varacaksınız. Sahilin solundaki kayalıklardan denize girebilirsiniz. Bu kayalıklardaki mağara bir zamanlar foklara ev sahipliği yapıyormuş. Marmaros Koyu'nda iyice dinlendikten sonra akşam güneşi Semadirek Adası'nın zirvelerinde kaybolmadan yola çıkarsanız bir saat içinde Dereköy'e varırsınız.

NEANDREA-KESTANBOL ANTİK TAŞ OCAKLARI

Neandrae antik kenti Çanakkale'nin Ezine ilçesi sınırları içindeki Çığrı Dağı'nın zirvesinde yer alıyor. Bu 2 bin 800 yıllık kentin buraya kurulma nedeni Bozcaada'dan batan güneşin yarattığı muhteşem ışık oyunları değil tabii ki. İlk neden dağın tüm coğrafyaya egemen olması. İkinci neden de Çığrı Dağı'nda büyük su kaynaklarının bulunması. Bölgede birçok yerde su problemi yaşanırken dağda bulunan çeşmelerden su akmaya devam ediyor. Sadece dış surları ayakta olan kent tamamen yıkılmış ve toprak altına gömülmüş durumda. Bu

antik kentten granit ocaklarına yürüyüş 3-4 saat sürüyor. Yürüyüş için ideal mevsim ilkbahar. Bu mevsimde tarlalar gelincikler sayesinde kıpkırmızı bir palto kuşanıyor. Rotanın teknik hiçbir zorluğu yok. Sabah erken saatlerde araçla Çığrı Dağı'na giderek yürüyüşe buradan başlayabilirsiniz. Tepeden aşağı yumuşak bir eğimle inen rota tarlalardan geçiyor ve Koçali köyü yakınlarındaki antik taş ocaklarında sona eriyor. Köy civarında üç eski taş ocağı var. Bunlardan en önemlisi, içinde 12 metre uzunluğunda ve 170 santimetre çapında yedi adet sütunun bulunduğu ocak. Bu sütunları bu kadar düzgün nasıl yapmışlar ve buradan limana nasıl taşımışlar anlaşılır gibi değil. Ocaktaki keski izleri o kadar iyi korunmuş ki sanki işçilerin mesaisi bitmiş de yarın gelip yeniden çalışmaya başlayacaklar havası var. Roma döneminde burası önemli bir sütun ihracat merkeziymiş. Vatikan'a, Ephesos'a, Afrika'ya birçok eski Anadolu kentine buradan sütun gönderilmiş. Bu rota öylesine ilginç ki yürüdüğünüz her yer tarihi eser kaynıyor adeta. Bir tarlada yürürken karşınıza bir sütun parçasının çıkması kadar olağan şey yok burada. Bu yürüyüşün tersini de yapabilirsiniz. Araçlarla Çanakkale-Geyikli yolundan Alexandreia Troas yoluna sapın. Önce kaderine terk edilmiş bu muhteşem kentten kalanları gezin. Roma döneminde de kullanılan Kestanbol kaplıcalarını geçtikten sonra varacağınız Uluköy'de kime sorsanız Koçali yolunu gösterir. Tersine yürüyüşün avantajı da Neandrea'ya akşamüzeri varacağınız için güneşin batışını izleme şansına sahip olmak.

NEANDREA / Y. GÜNGÖR

KAZ DAĞLARI PARKURLARI

KAZDAĞLARI / GÖKHAN TAN

Ege'nin yakıcı sıcağında bunalanlar için serin mi serin bir kaçış noktası. Öyle ki temmuz ortalarında bile dağın yüksek kesimlerinde ürperdiğinizi hatta üşüdüğünüzü hissedeceksiniz. Yürüyüşleriniz sırasında kanyonlarından akan sularında serinleyebilir, 1400 metre rakımlı Kapıdağ yangın istasyonundan Edremit Körfezi'ne kuşbakışı bakabilir, dağın bağrındaki Yörük köylerinde hoş vakitler geçirebilirsiniz. Kaz Dağları doğal güzelliğinin yanı sıra mitolojik öyküleri, efsaneleriyle de ünlü. Troia Savaşı'nın baş aktörlerinden Paris bu dağda çobanlık yaparmış. Üç Tanrıça ile güzellik konusunda yapmış olduğu seçim halkını büyük bir felakete sürüklemiş. Dünyanın ilk güzellik yarışmasının da bu bölgede yapıldığı söylenir. Sarıkız efsanesi ise bugün bile dilden dile dolaşıyor. Yürüyüşleriniz sırasında sahilden yukarı doğru tırmandığınızda Kaz Dağları'nın kendine özgü mikroklimatik özelliklerinin hızla kendini gösterdiğini göreceksiniz. Sahilin sıcaklığı yerini serin ve nemli bir havaya bırakıyor. Bu iklim sayesinde bölgede, dünyanın başka hiçbir yerinde yetişmeyen bitkilere rastlayabilirsiniz. Sarıkız zirvesi bile bölgedeki 32 endemik bitkiden 12'sini barındırıyor. Toplam bitki türü sayısı ise 800 civarında. Bu bitki çeşitliliği sayesinde Kaz Dağları'nın Alpler'den sonra dünyanın en yüksek oksijen oranına sahip dağları arasında olduğu söyleniyor. Trekking rotalarının bir kısmı serin kanyonlarda yapılırken bir kısmı da dağın yamaçlarından zirveye kadar uzanıyor. Bu kanyonların içinde en rağbet

gören Şahin Deresi Kanyonu. Bazı etaplar çok tehlikeli olduğu için rehbersiz girilmesine izin verilmiyor. Milli park içindeki onlarca yürüyüş rotasından benim için dağın doğasını ve dağdaki kültürü en iyi anlatan iki rota var. İlki Çamlıbel köyünden yola çıkılan rota. Kimi zaman düz, kimi zaman da inişli çıkışlı olan bu 10 kilometrelik parkurda Sutüven Şelalesi ve Hasanboğuldu da bulunuyor. Önereceğim ikinci rota ise tam anmalıyla bir dağ yürüyüşü. Dik eğimli çıkışların bulunduğu bu rota daha çok dağ deneyimi olan yürüyüşçülerin tercih etiği bir rota. Tahtakuşlar-Kapaklı-Dumanlı-Tavşanoynağı-Sarıkız Tepe parkuru Kaz Dağları'nın en zorlu ama çok zevkli bir parkuru. Eğer kondisyonunuz iyi ise denemenizi tavsiye ederim.

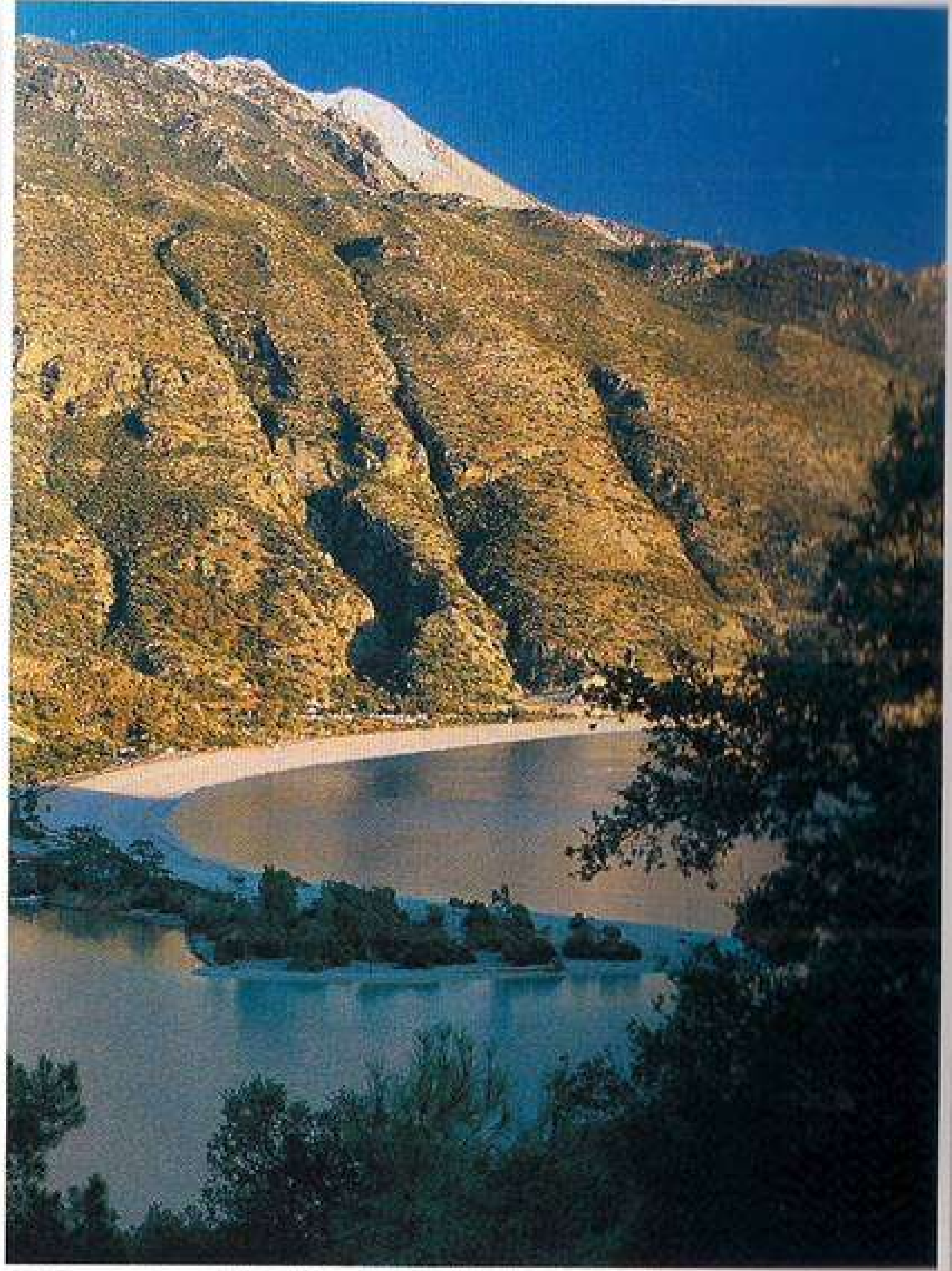

BABADAĞ

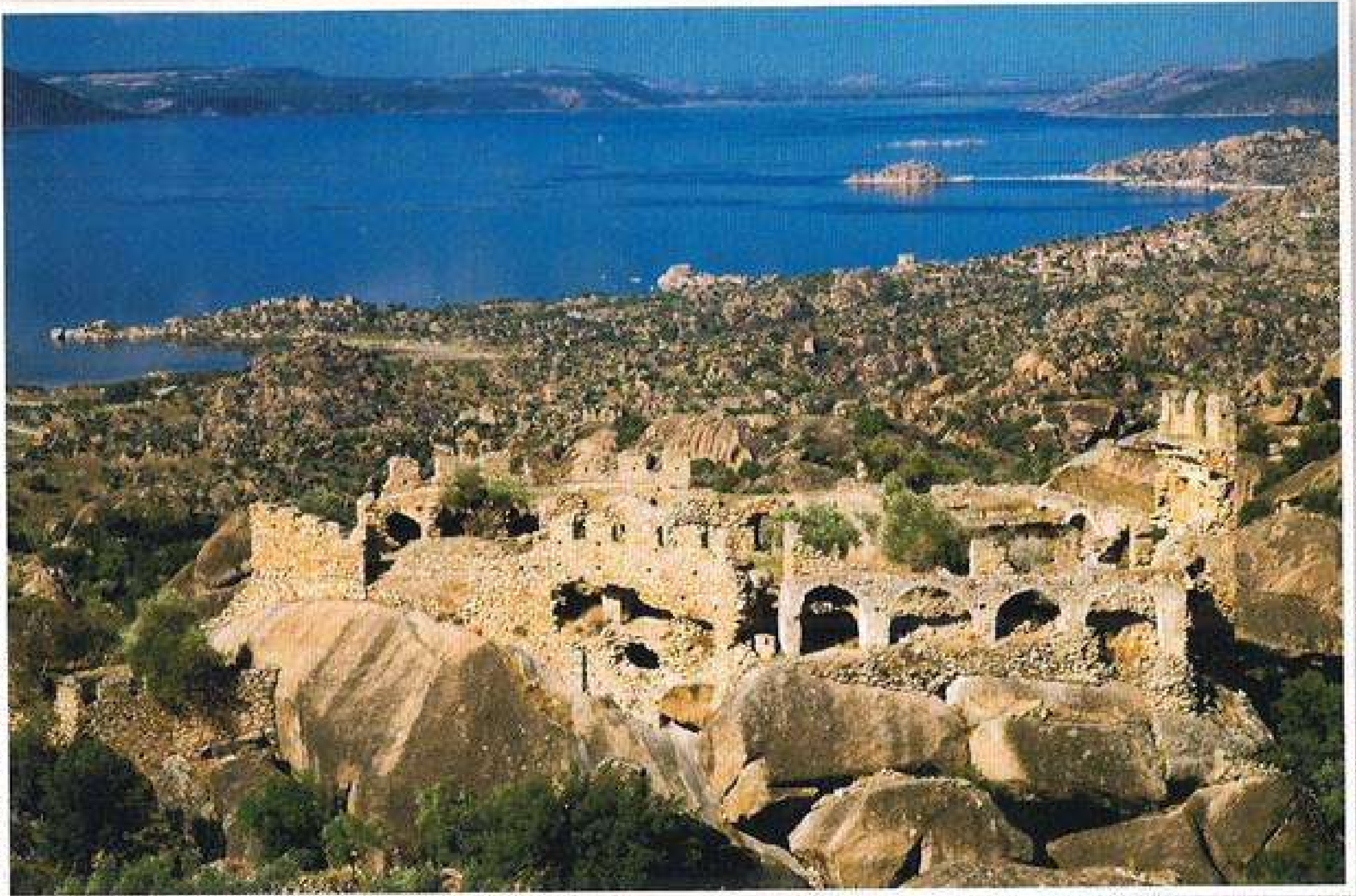
Fethiye'nin 11 kilometre güneydoğusunda kalan Babadağ, yamaç paraşütü sporu için sadece ülkemizin değil dünyanın da önemli merkezlerinden biri. Yüksekliği 1969 metre olan Babadağ yaz aylarında doğa yürüyüşçülerine de ev sahipliği yapıyor. Dağdaki çeşitli yürüyüş parkurları her yıl binlerce kişiyi çekiyor. Babadağ'ın en önemli ve zorlu parkuru dağın dibindeki sahilden başlayan ve zirvesine kadar uzanan büyük parkur. Atlas dergisinden Turgut Tarhan'ın bütün ayrıntılarıyla yayımladığı patikaları çok özet olarak da olsa yazmaya çalışacağım. Patika mobil telefon vericisinin sağından başlıyor ve toplam on etap içeriyor. Çeşitli zorluklardaki bu on etabın toplam uzunluğu 13 kilometre. Toplam 1.9 kilometre uzunluğa sahip ilk etabın geçiş süresi yaklaşık 40 dakika. Yürüyüşün ikinci etabında 330 metre, üçüncü etabı olan sarnıç etabında da 610 metre yüksekliğe ulaşılıyor. Dördüncü ve beşinci etaplar olan Kozağacı ve Düzlük etaplarından sonra gelen Sapak etabı bir anda 1040 metre rakıma çıkıyor. Ancak bu etap biraz karışık. Bazı noktalardaki taşlık ve çalılıklar ilerlemeyi güçleştiriyor. Ayrıca çalılıklar ara sıra da olsa yolun kaybolmasına veya diğer yollarla karışmasına neden oluyor. Bu yüzden daha ileride sıkıntı çekmemek için bu etapta çok dikkatli ilerlemekte fayda var. Yürüyüşün yedinci etabı olan sedir çizgisi 1450 metrelik bir rakıma sahip. Bu etap muhteşem bir sedir ormanının içinden geçiyor. Rotanın eğimi en

BABADAĞ / T. TARHAN

fazla olan noktası burası. İlk birkaç noktadan sonra eğim tekrar düzeliyor ve sırta doğru ilerlemeye başlanıyor. Sırt hattı parkurun sekizinci etabı. Rakım burada artık 1600 metrenin üzerindedir. Bu etabın geçilmesi bir öncekine göre çok daha kolay. Babadağ'ın en geniş alanı 1720 metre yükseklikteki dokuzuncu etap. Burası yamaç paraşütü kalkış alanı aynı zamanda. Patika burada araç yoluyla birleşiyor. Yürüyüşün onuncu ve son etabı Babadağ'ın zirvesine kadar giden etap. Eğer temiz bir hava varsa muhteşem bir manzara izleyebilirsiniz. Bu on etaplık yürüyüş parkuru aynı zamanda bir tırmanış da yaptırıyor insana. Dağlarda yürürken en azami dikkati göstermek gerektiğini unutmazsanız eğer, Babadağ güzel bir yürüyüş etkinliği sunar size.

BAFA GÖLÜ YÜRÜYÜŞLERİ

YEDİLER MANASTIRI, BAFA GÖLÜ / CÜNEYT OĞUZTÜZÜN

Aydın ve Muğla sınırları içinde yer alan Bafa Gölü, Beşparmak Dağları'nın dibinde bulunuyor. Ege Bölgesi'nin en büyük gölü olan Bafa önceleri bir körfezdi. Ama Menderes Nehri'nin alüvyonları zamanla bu körfezin önünü tıkadı ve Bafa Gölü meydana geldi. Kıyıları çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış Bafa Gölü olağanüstü bir ıssızlığa ve güzelliğe sahip. Yürüyüşleriniz sırasında karşılaşacağınız antik yapılar ya da freskler sizi zaman tünelinde gizemli bir yolculuğa çıkaracak. Gölün etrafındaki köylerden Kapıkırı antik

dönemde yörenin merkezi olan Heraklia antik kentinin kalıntıları üzerine kurulmuş. Köyden gölün manzarası muhteşem. Hem Bafa Gölü etrafında, hem de gölü çevreleyen köylerdeki eski yerleşimlere yürüyüşler yapabilirsiniz. Bağarcık köyü Beşparmak Dağları'nın doğu yamacında. Köyün hemen yanında bulunan Çörlen Kalesi'ne taş döşeli antik bir patikadan ulaşacaksınız. Kapıkırı köyü sakinlerinin kullandığı antik patika Myus ve Alinda antik kentleri arasında. Gölyaka köyünün kuzeydoğusunda yer alan Yediler Manastırı'na zeytin ağaçları arasında yapacağınız yürüyüş belki bir buçuk iki saat sürecek ama manastırı gördüğünüzde bu yürüyüşe değdiğini anlayacaksınız. Görkemli bir şatoyu andıran Yediler Manastırı'ndaki freskler görülmeye değer.

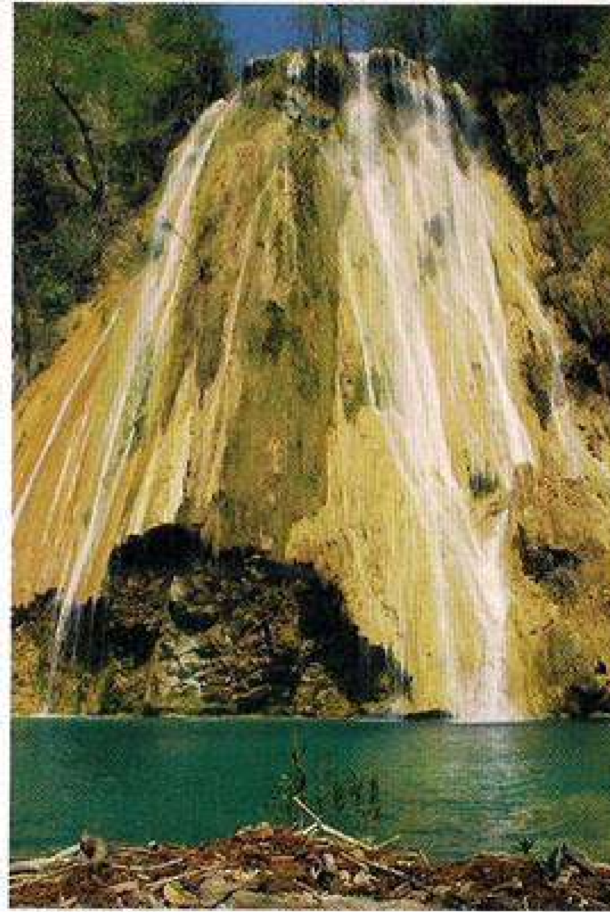
UÇAN PARKURLARI

Antalya ve civarı birkaç kitaba konu olacak kadar fazla yürüyüş parkuru içeriyor. Bu yürüyüş parkurları arasında en dikkati çekenler Uçan 1 ve Uçan 2 şelalelerinin civarındaki parkurlar. Antalya'nın Serik ilçesine bağlı Kozan ve Akçapınar köyleri arasında bulunan Uçan 1 ve Uçan 2 şelaleleri ile Kozan köyü yakınlarındaki Pednelissos antik kenti çok alternatifli yürüyüş parkurları içeriyor. Kozan köyünde bulunan Pednelissos Restoran'da yemek yeme ve buradaki bungalovlarda konaklama olanağı da var. Bu yürüyüşler, doğal

UÇANSU ŞELALESİ / C. OĞUZTÜZÜN

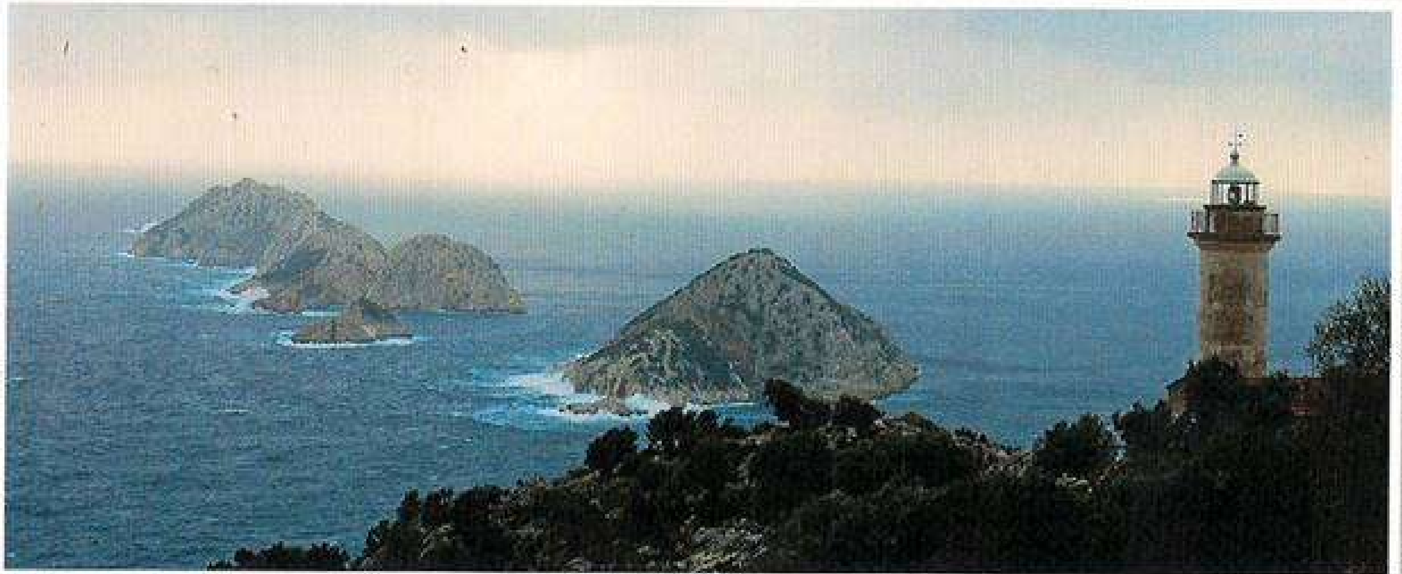
ve tarihsel değerlere bir yolculuk olacak. Güzergâh boyunca birçok antik yerleşimi ziyaret etme imkânına sahipsiniz. Bu parkurlar için en uygun aylar bahar ayları. Yaz aylarında aşırı sıcaklar yüzünden bu etapları yürümek çok kolay değil. Şelalenin suyu kış ve ilkbahar aylarında artıyor. Kozan köyü ile Akçapınar arasındaki parkur buradaki parkurların en uzun olanı. Orman yolu ve Patika yaklaşık 15 kilometre civarında. Köyden başlayan yürüyüş bir kilometre sonra Pednelissos antik kentine varıyor. Parkur boyunca Uçan 1 ve Uçan 2 şelalelerini geçtikten sonra Akçapınar köyüne doğru yürüyüşe devam ediliyor. Bu parkur tümüyle yürüneceği gibi bölünerek de farklı yürüyüş rotaları çıkarılabilir. Örneğin sadece Pednelissos-Uçan 1 yürüyüşü ve Uçan 1-Uçan 2 yürüyüşü de yapılabilir. Uçan 1 şelalesi yaklaşık 85 metreden dökülen bir doğa harikası. Şelalenin önünde muhteşem bir de gölet oluşmuş. Şelalenin her iki yanındaki patikalardan dikkatli bir şekilde gölete kadar inebilirsiniz. Uçan 1'den Uçan 2'ye orman içinde yaklaşık üç kilometrelik bir yürüyüşle ulaşılabiliyor. Uçan 2 Şelalesi 60 metre yükseklikten dökülüyor. Şelalenin dibindeki gölet yürüyüş yapanlar için mükemmel bir dinlenme alanı. Burada yapacağınız yarım saatlik bir yüzme keyfi tüm yorgunluğunuzu alacak ve etabı çok zinde bitirmenizi sağlayacak. Uçan 2'de bulunan ahşap bir restoranda uygun fiyata karnınızı doyurabilirsiniz. Antalya parkurlarının en güzel tarafı yürüyüş sonrasında akşamüzeri Akdeniz'de serinlemek.

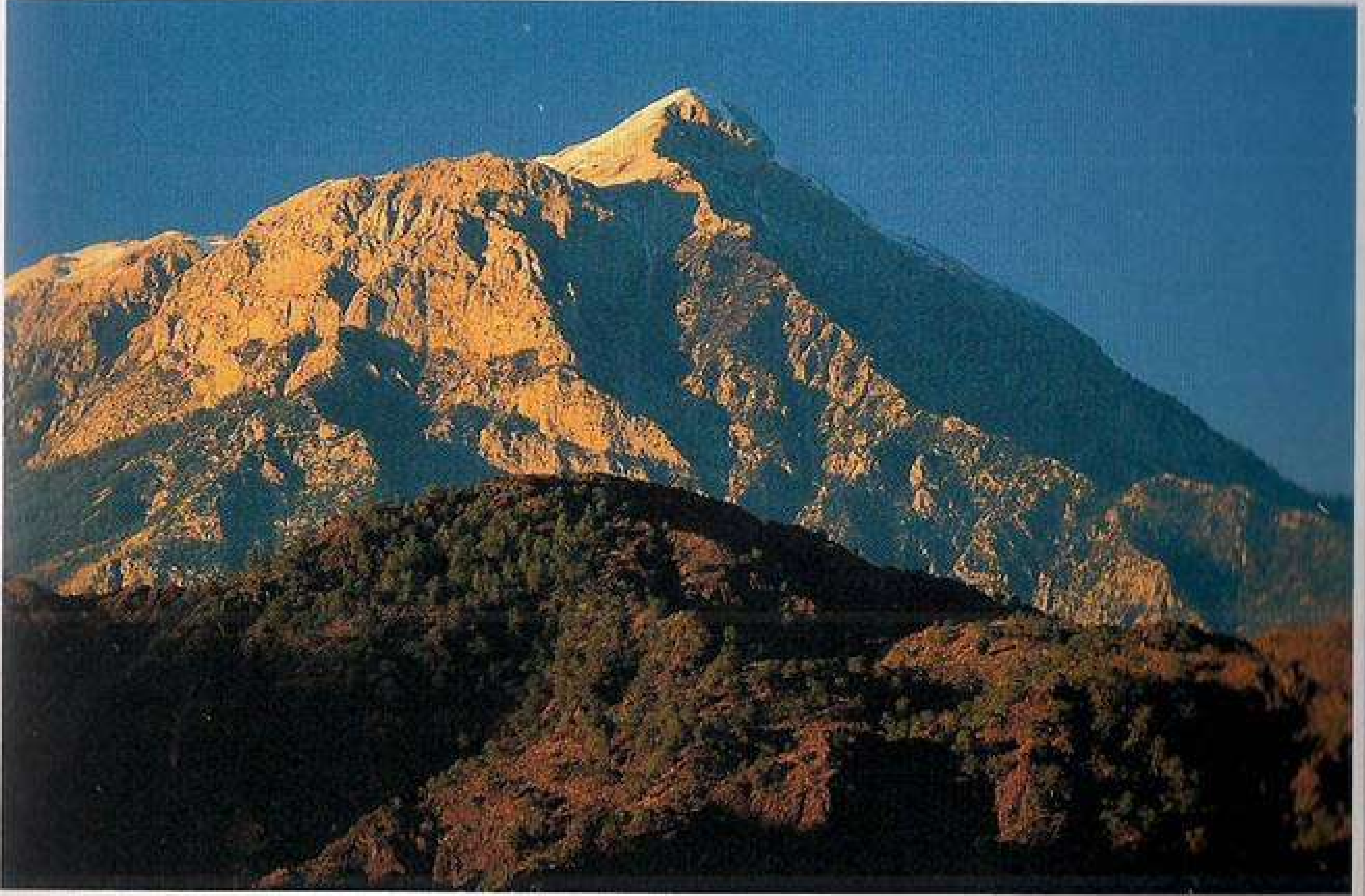
UÇAN 1 ŞELALESİ / ERSİN DEMİREL

LYKİA YOLU

Lykia Yolu, hem doğa hem de arkeolojinin harmanlandığı bir rota. Fethiye ile Antalya arasında kalan bu rota dünyanın en iyi uzun mesafe yürüyüşlerinden biri olarak gösteriliyor. Her yıl binlerce kişinin en azından bir kısmını yürüdüğü yol, pek çok antik kentten geçiyor. Yol antik dönemde Lykia kentleri arasında yük taşıyan hayvanlar ve asker sevkıyatı için kullanmış. Fethiye, Hisarönü'den başlayan yol Babadağ'ın eteklerinden geçerek Uzunyurt ve Kabak üzerinden Boğaziçi'ne kadar uzanıyor. Yol burada ikiye ayrılarak ileride tekrar birleşiyor. Biri sahile yakın, diğeri ise daha yukarılardan Dodurga yakınlarındaki Sidyma antik kentinden geçiyor. Bir sonraki antik kent durağı ise Pydnae. Buradan itibaren kuzeye yönelen yol Eşen Çayı'nı geçerek Kumluova ve Letoon'dan sonra tekrar doğuya dönüyor. Xsanthos ve muhteşem bir sahile sahip Patara da bu yolun önemli kentleri arasında. Üzümlü'den sonra güneye yönelen yol Kalkan'a varıyor. Buradan itibaren Bezirgan ve Sarıbelen'den geçip Asar Dağı'nı aşarak Kaş'taki Antiphellos kentine ulaşıyor. Apollonia, Aperlai, Temiusa, Simena, Myra'dan sonra tekrar kuzeye dönen yol,

GELİDONYA FENERİ / C. OĞUZTÜZÜN

Asarönü'den Finike'ye varıyor. Limyra'dan geçen yol Kumluca civarındaki Korydalla'ya da uğruyor. Buradan sahili takip eden yol Olimpos ve Yanartaş'a uzanıyor. Buradan itibaren ikiye ayrılan yolun biri Tahtalı Dağı'ndan öteki de Phaselis kentinden geçerek Ovacık'ta birleşiyor. Yol Beldibi ve Belbaşı'ndan sonra Hisarçandır'da sona eriyor.

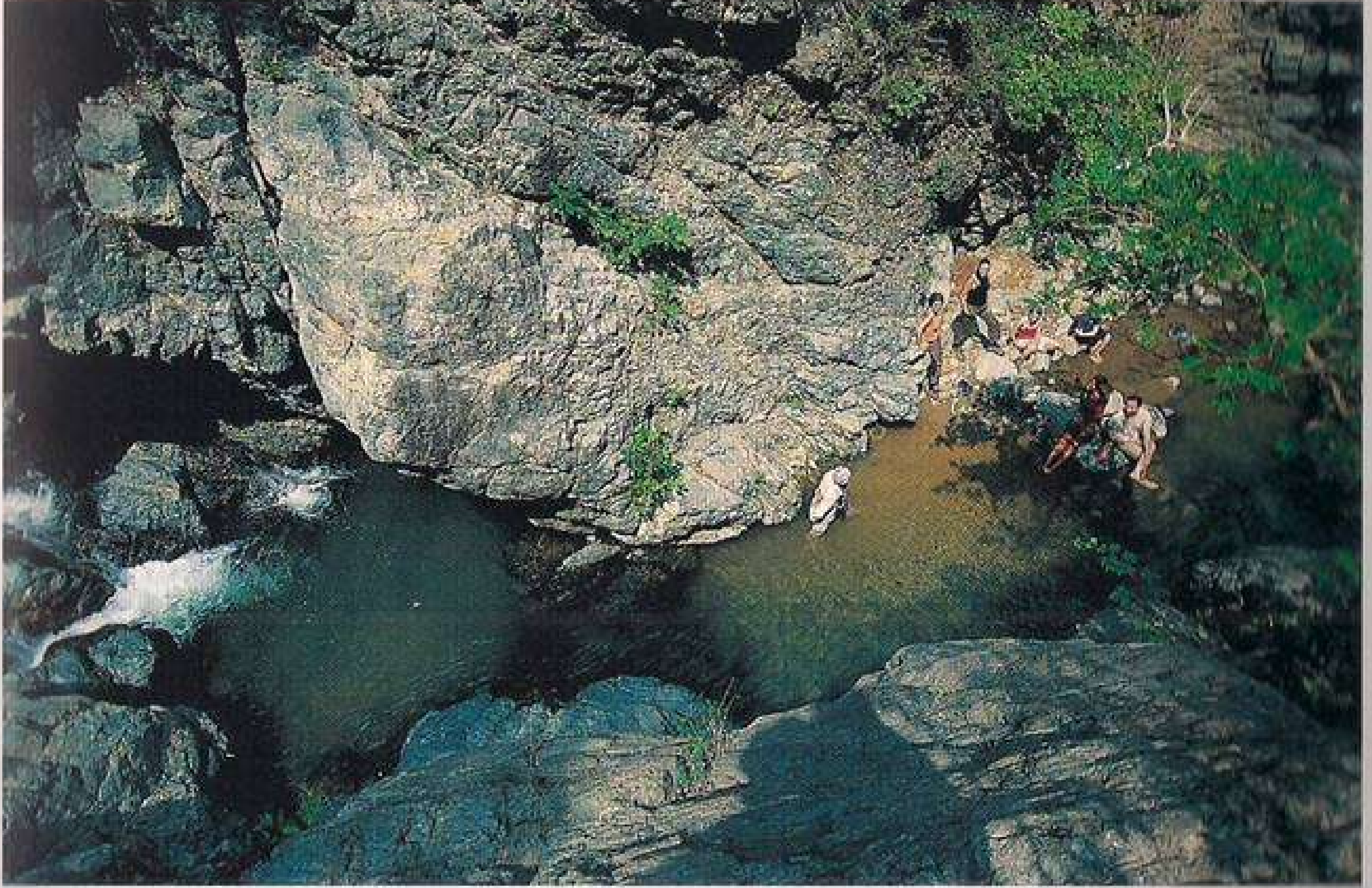
Bu 505 kilometrelik parkurun tümünü olmasa bile bir kısmını hatta sadece bir etabını bile yürümek, Türkiye'nin en güzel yürüyüş rotasını kat etmek demek.

ERİKLİ YAYLASI

İstanbul'a yakın, ama doğayla iç içe bir yer Erikli Yaylası. Yalova'nın Çınarcık ilçesinin Teşvikiye köyü yürüyüş için başlangıç noktası. Eskiden yürüyüş buradan başlardı ama şimdi alabalık çiftliğinin yanına kadar araçlar rahat gidiyor. Yürüyüşün ilk aşaması bir dereyi geçerek üst üste akan birkaç şelalede sona eriyor. Burada biraz zaman geçirdikten sonra tekrar ormandaki ana patikaya döneceksiniz. İlk etap çok hafif bir yokuşla başlıyor ve bir yamaçtan geçerek orman içindeki düzlüğe ulaşıyor. Yaklaşık 15 dakika düzlükte yüründükten sonra eğim yavaş yavaş artmaya başlayacak. Artan eğim nedeniyle orman içindeki yürüyüşün ortalarından itibaren parkur biraz zorlayacak. Uzun süre dik bir yokuş çıkmayan biri için ilk etap biraz zorlu sayılabilir. Yürüyüş sırasında katırlara ağaç yüklemiş aşağı inen köylülerle de karşılaşacaksınız. Aracın giremediği yerlerde orman idaresi kesilen ağaçları indirmek için bu katırları kullanıyor. Patika iyice daralarak derin bir su kanalına dönüşecek. Burayı da kısa sürede çıkınca karşılaşacağınız çeşmede kısa bir mola verdikten sonra yaylanın düzlüğüne varacaksınız. Yayla bu düzlükte kuruluymuş eskiden ama yaylanın sadece adı var. Burada iyice bir dinlendikten sonra yola devam edin. Dere düzlükten akıyor zaten. Derenin kenarındaki yolu takip ederseniz yarım saat sonra Erikli Şelalesi'ne varacaksınız. Muhteşem bir gürültüyle akan su görenleri büyülüyor. Her şey o kadar doğal ve o kadar temiz ki. Şelalede vakit

ERİKLİ YAYLASI / Y. GÜNGÖR

geçirirken suyun yukarıdan, kayaların bulunduğu bölgeden geldiğini fark edeceksiniz. Eğer başınızda dağcılık bilgisi olan biri varsa onun eşliğinde tırmanın yukarı. Çok dik ve tehlikeli değil ama yine de çok dikkatli olmak lazım. Kayaların üstündeki düzlüğe çıktığınızda biraz önceki şelaleyi gölgede bırakan bir şelaleyle daha karşılaşacaksınız. Önünde büyük bir dökülme çukuru olan şelale 15 metreden dökülüyor. Eğer hava sıcaksa giyin mayolarınızı ve soğuk sulara bırakın kendinizi. Hava ne kadar sıcak olursa olsun burası hep serindir.

Maşukiye İzmit'in bir beldesi. Bu kadar popüler olmasının nedeni Kartepe'nin eteklerinde olması. Aslında tepenin ismi "Keltepe" ama bol kar yağdığı için İzmitliler bu adı uygun görmüş. Kartepe üzerinde birçok yürüyüş rotası var. Hatta buradan Samanlı Dağları'nın diğer bölgelerine birkaç günlük kamplı yürüyüşler de yapılabilir. Yaz ve kış aylarında her yıl on binlerce kişi Kartepe'ye çıkıyor. Kimi piknik, kimi kayak, kimi de yürüyüş amaçlı. O kadar farklı bir iklim geçişi var ki buralarda; aşağılar güneşten kavrulurken, yukarıda aracınıza zincir takabilecek kadar zor durumlara düşebilirsiniz. Kartepe aynı zamanda bir kayak merkezi olarak hizmet veriyor. Kartepe'nin en popüler yeri Kuzuyayla'dan iki saatlik bir orman yürüyüşü ile Greenpark Oteli'nin pistlerinin bulunduğu bölgeye varılabilir. En güzel yürüyüş mevsimi ilkbahar ve kış ayları. İlkbahar aylarında vadiler henüz karla kaplı olduğu için yürüyüş yapanlar kar üzerinde batmadan yürüme keyfini yaşayabilir. Yürüyüş rotasını tespit etmek için Kuzuyayla'dan yukarıdaki vericiye bakın ve yoldan saparak ormana girin; orman patikaları ne yazık ki bozulmuş. Ormanın içinden vericinin bulunduğu Kartepe'nin etrafını dolaşın. Turun yarısı tamamlandığında yavaş yavaş yükselmeye başlayın. Kayak pistlerinin buluştuğu bölgeye çıkacaksınız. Kartepe'de yapılacak kış yürüyüşleri de çok zevkli geçiyor. Hele yoğun bir kar yağışından bir hafta sonra giderseniz tüm ağaçların beyaz palto kuşandığını göreceksiniz.

KELTEPE, İZMİT / ÖZCAN YÜKSEK

MENEKŞE YAYLASI

Menekşe Yaylası İzmit'in Nusretiye köyü sınırları içinde yer alıyor. Yürüyüş bir derenin içinde bulunan Veysel Dayı'nın doğaseverlere her türlü hizmeti verdiği tesislerden başlıyor. Tesisin yanındaki köprüden karşı yamaca geçtiğiniz anda yürüyüşe başlamış olacaksınız. Menekşe Yaylası yürüyüşünün en zorlu etabı bu ilk etap. Çünkü yola çıkar çıkmaz karşınıza eğimli bir yamaç çıkacak. Doğa yürüyüşlerinde vücudun normal eğimlerde ısınması tercih nedeni ama bu parkur farklı. Bu dik etabı hiç acele etmeden yavaş bir tempoda çıkmaya çalışın. Zaten acele ederseniz kısa süre içinde tıkanır kalırsınız. Bu da gününüzün zehir olacağı anlamına gelir. Bu etaptaki görkemli kayın ağaçlarının kökleri bazen birçok basamak oluşturarak bazı etapları daha kolay çıkmanızı sağlayacak. Temponuzu hiç bozmadan, yarışmadan yavaş yavaş yükselirseniz yola çıktıktan 45 dakika sonra ilk parkuru bitirmiş olursunuz. Parkurun bitimindeki kayalıklarda iyice dinlenin, sıvı alın ve tekrar yola çıkın. Çok kısa bir süre sonra bir orman yolu çıkacak karşınıza. Bu yoldan sağa dönün ve yürümeye başlayın. Yol inişli çıkışlı olarak sizi orman içinde yaklaşık bir saat yürütecek. Eğer yaz başıysa ormangülleri, sonbaharsa pastel renkler eşlik edecek yürüyüşünüze. Yolun başka bir orman yolunu kestiği yerden itibaren yolu terk ederek aşağı doğru inen geniş patikaya girin. Beş dakika sonra, ortasından tertemiz bir derenin aktığı biz düzlüğe varacaksınız. Derenin temiz olması sizi şaşırtmasın. İnsan olmayan her yerde dereler temiz akar. Burada iyice dinlenip yemeğinizi yedikten sonra tekrar yola çıkın. Düzlüğün sonundaki yokuş yarım saat sonra sizi Menekşe Yaylası'na götürecek.

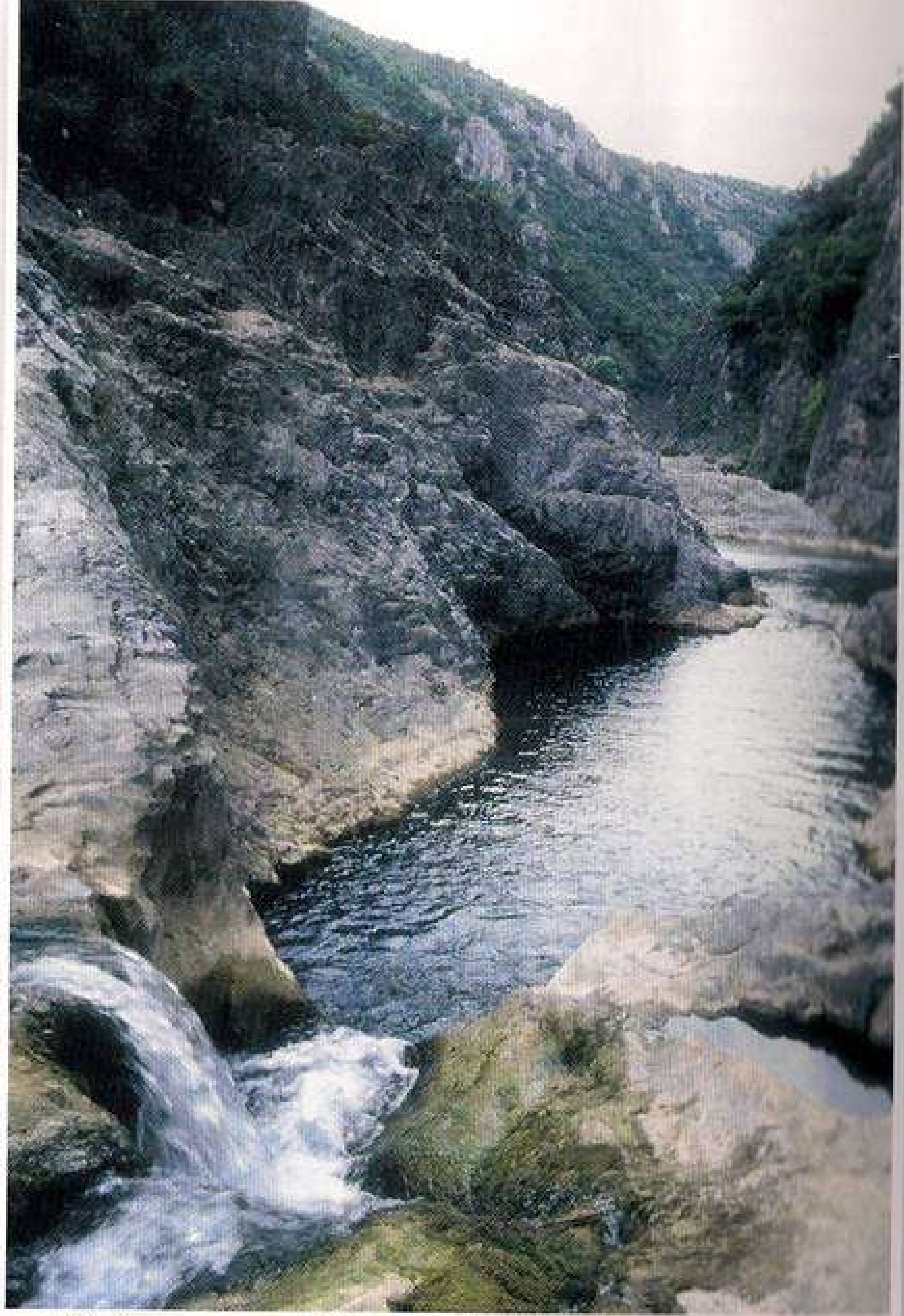
BALLIKAYALAR KANYONU

Balıklayalar, Kocaeli'nin Gebze ilçesinin Tavşanlı köyü sınırları içinde. Bir günlük bir aktivite için oldukça uygun. Tavşanlı köyünün içinden giden yolu takip ederseniz beş dakika sonra Ballıkayalar yol ayrımına varacaksınız. Bu noktadan birkaç dakika sonra küçük bir göletin bulunduğu bir meydana varacaksınız. Bir ahşap yapının bulunduğu yer, kanyonun girişi. Giren araç ve insanlardan ücret alınıyor. Yaklaşık 2 kilometrelik kanyon geçişi genelde kolay ama heyecan verici. Bahar aylarında dere bazen azgın akabiliyor. Bu nedenle dikkatli olunmalı. Aşırıya kaçılmadığı sürece geçiş yaşamsal bir risk taşımıyor ama yine de kayalardan geçiş yapacağınızı unutmayın. Vadinin girişindeki yüksek kaya duvarlarında haftanın her günü tırmanan birilerini görebilirsiniz. Yürüyüşün ilk birkaç yüz metresi çok kolay. Vadi tabanındaki kayaların üzerinde bir sağa bir sola geçerek yürüyüşün ikinci etabına varacaksınız. Bir anda yol bitiyormuş gibi olacak. Burada karşınıza çıkan küçük bir kayalığı tırmanarak birkaç metre yukarı çıkıp dereyi aşağıda bırakacaksınız. Derenin en ürkütücü aktığı nokta da burası. Bu etap geçişin en heyecanlı etabı. Kayaların üzerinden yürürken hele de kalabalıksanız çok dikkatli olmanız gerek. Ters bir harekette aşağıdaki dereye düşebilirsiniz. Burayı geçtiğinizde bir yan geçiş noktasına geleceksiniz. Uzunluğu 1.5 metre olan bu yan geçiş vadi geçişinin de kilidi. Yani en zor nokta burası ama hiçbir riski yok. Çok az basamağın ve tutamağın olduğu bu noktadan düşülmesi halinde sadece dizinize kadar suya gömüleceksiniz. Birkaç metre yukarıdan çalılıkların arasından da bir patika

BALLIKAYALAR, GEBZE / MEMET GÜNGÖR

açılmış ama bence su kenarı daha güvenli. Bu noktayı geçenleri büyük ve hoş bir sürpriz bekliyor: Birkaç metre yükseklikten dökülen ve derin bir de dökülme çukuru olan bir şelale. Eskiden burada yüzerdik ama çevredeki bahçelerden gelen ilaçlar suda yüzmeyi olanaksız kılıyor artık. Şelalenin üzerindeki düzlükten yürümeye başlayın. Kısa bir süre sonra sol yamaçta tabakalı kayalar çıkacak karşınıza. Bu etabın sonunda da yine bir şelale ve önünde büyük bir gölet çıkacak karşınıza. Soldaki ağaçları kullanarak yukarı çıkın. Bundan sonra vadide kayaların yerini toprak almaya başlar. Moladan sonra dönerken de yine çok keyif alacaksınız. Eğer fazla bir kaya tecrübeniz yoksa bu geçişi bir turizm şirketi ile yapmakta fayda var. Bu yürüyüş en fazla üç saatinizi alır.

KILIÇKAYA

Sakarya'nın Geyve ilçesi sınırları içinde bulunan Kılıçkaya bölgesi doğa yürüyüşleri için cazibe merkezi olmaya başladı. Bölge Kapıorman Dağları'nın bir parçası. Büyük bir tepenin etrafındaki ormanlık alan, içinde birçok parkuru barındırıyor. Bölgeye hâkim tepe olan Kılıçkaya'nın yüksekliği 1500 metre civarında. Bölgede birçok yürüyüş rotası var. Ancak iki tanesi çok cazip. Her iki yürüyüş de Doğancıl köyünden başlıyor. İstanbul'a dört saat uzakta olan köye gitmek için Geyve-Taraklı arasındaki Kazkıran Geçidi'nden geçeceksiniz. Yürüyüşe hemen köyün içinden başlayabilirsiniz. Köy halkı çok konuksever. Köyün çıkışında başlayan patika yaz aylarında çiçeklerle, sonbaharda ise pastel renklerle bezenmiş bir ormanın içinden devam eder. Bu parkur bölgedeki en uzun parkurlardan biri. Kendinizi çok zorlamak istemiyorsanız Orman içinde kendiniz için küçük parkurlar da yaratabilirsiniz. Doğada önemli olan çok uzun yürümek değil, zevk alarak yürümektir. Zaten ormanın her patikası farklı bir güzelliğe ulaşıyor. Bunun için de performansınıza göre rota seçmekte fayda var. Yavaş yavaş yükselen patika bir yaylada sona erer. Burada iyice beslenerek ve bol bol sıvı alarak vücudunuzu kendine getirin. Eğer bu rota sizi kesmediyse sırt boyunca devam edip Kılıçkaya'nın zirvesine de çıkabilirsiniz. Ancak daha önce zirve deneyiminiz yoksa böyle bir şeye kalkışmayın. Kaya üstü denilen bu bölgede hem dinlenip hem de muhteşem manzaranın keyfini

KILIÇKAYA, GEYVE, SAKARYA / M. GÜNGÖR

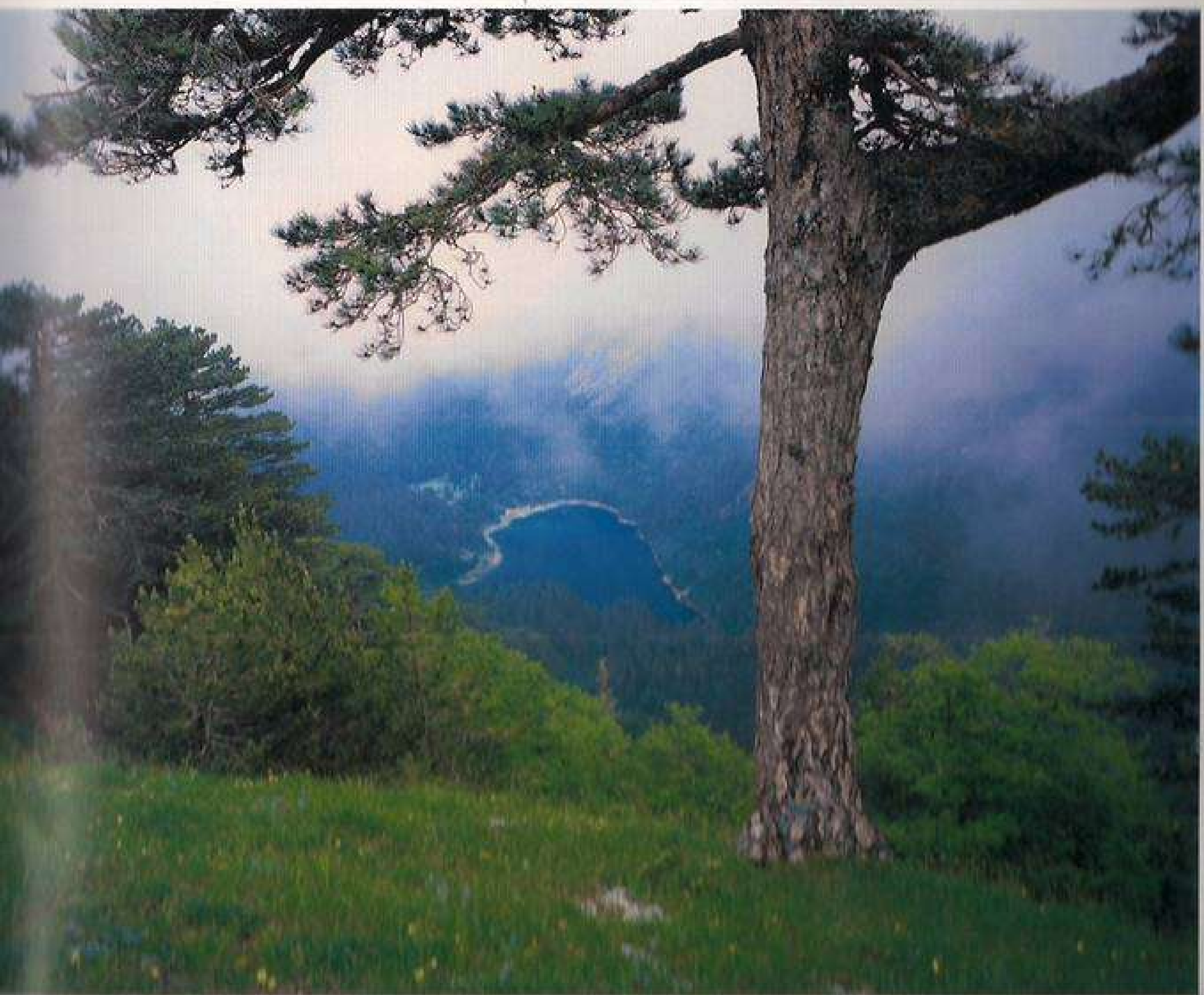
çıkarabilirsiniz. Hava güzelse zirveden Uludağ'ı görmek mümkün. Zirveyi amaçlayanlar ister Doğancıl köyünden, ister Kayadibi köyünden gitsinler iki üç saat sonra zirveye varmayı başarabilirler. İkinci rota da yine köyden başlıyor ama diğer rotaya göre çok daha uzun. Yer yer inişli çıkışlı giden yol Kılıçkaya zirvesinin etrafından dönüyor ve yine aynı yaylada sona eriyor. Çok fazla zorluğu olmayan, çoğunlukla ormanda geçen her iki rota da yürüyüşe yeni başlayanlara çok uygun. Tabii zirveye çıkmamak şartıyla.

SÜLÜKLÜGÖL

Sakarya'nın Akyazı ilçesi sınırları içinde kalan Sülüklügöl ilkbahar ve sonbahar aylarında yoğun bir ziyaretçi akınına uğrar. İstanbul'a 200 kilometre uzaklıktaki göl civarında meşe ve göknar ağaçları egemen. İlkbaharda sadece belli bir süre açan ters laleler bu gölü fotoğrafçılar için de çok cazip kılıyor. Yaklaşık 300 yıl önce büyük bir heyelan sonucunda meydana gelen gölün suları kurak zamanlarda azalıyor. Sülüklügöl'e yakın birkaç küçük göl daha var. Gölün etrafını ve bu gölleri dolaşmak birkaç saatinizi alabilir. Gölün kenarındaki tesislerin arkasındaki yolu takip edin. Yol kısa bir süre sonra ikiye ayrılacak. Hangisinden giderseniz gidin muhteşem bir doğa eşliğinde yürüyeceksiniz. Orman içindeki belirgin patikayı takip ederseniz göllerden birine ulaşabilirsiniz. O da sizi diğer göle götürecek patikaya sokacaktır. Burada yaklaşık iki saat geçirdikten sonra tesislere geri dönerek göl turuna devam edin. Bu kez tesislerin karşısına yönelin. Gölün kenarından yürüyerek gölü besleyen ana dereyi bulup kenarından yürüyün. Çok değil en fazla 10 dakika sonra karşınıza altı yedi metreden dökülen bir şelale çıkacak.

SÜLÜKLÜGÖL AKYAZI, SAKARYA / T. TARHAN

BOLU YAYLALARI

Bolu'nun Seben ve Kıbrısçık ilçelerine ait pek çok yayla bulunuyor. Orman içinde olan yaylaların en büyük özelliği birçoğunun evlerinin ahşap özelliklerini henüz kaybetmemiş olmaları. Bu yaylalara Bolu'dan günübirlik de gelebilir, orman müdürlüğüne haber vermek koşuluyla kamp da yapabilirsiniz. Benim yürüyüş yapmanızı önereceğim iki yayla var. Biri Kurtini, diğeri de Hatcağız yaylaları. Kurtini, Bolu-Seben yolu üzerinde. Seben yol ayrınından bir kilomete kadar geride. Kötü de olsa bir levhası var. Araçla buraya kadar gidip farklı bir rotada yürüyüş yapabilirsiniz. Burada bir de izci evi var. Bu civardaki en bakımlı yayla diyebilirim. Yayla yakınlarındaki toptak yolda yapacağınız bir saatlik yürüyüş muhteşem manzaralar görmenizi sağlayacak. Eğer yanınızda mantarları tanıyan biri varsa yaylanın arkasındaki tepeyi kaplayan ormana gidin. Bu yaylalarda yemek yerken ateş yakmamaya özen gösterin. Hemen hemen her evin bir fırını var ve fırınlar dışarıda. Ateşinizi bu fırınlarda yakabilirsiniz. Hatcağız Yaylası ise Seben tabelasının hemen dibinden sola dönen yolun üzerinde. Bu yayla ilkbahar aylarında adeta bir çiçek tarlasına dönüşüyor. Sümbüller bazen mor tablolar oluşturuyor burada. Yoldan ilerlerken soldaki köprüye dikkat edin. Bazen gözden kaçabiliyor. Köprüye girdikten iki dakika sonra yayladasınız. Eğer yaylada insan varsa buradan kolay kolay ayrılamazsınız. Mutlaka bir şey ikram etmek isterler. Aracınızı burada bırakarak

KURTİNİ YAYLASI, BOLU / Y. GÜNGÖR

geldiğiniz köprüye geri dönüp iki saatlik bir yürüyüş yapabilirsiniz. Yürüyüş gürül gürül akan bir dereye paralel giden yolda olacak. Yürüyüşünüzün ortasında sadece birkaç ahşap evden oluşmuş küçük ama şirin bir yaylaya varacaksınız. Yayla masal dünyasından çıkmış gibi gelecek size. Zaten yemek molanızı da burada vereceksiniz. Burada dinlendikten sonra tekrar yola çıkarak biraz daha yükselebilirsiniz. Bu bölge büyük geyiklerin de yaşadığı bir yer. Biraz dikkatli olursanız izlerini hatta kendilerini bile görebilirsiniz.

YEDİGÖLLER

YEDİGÖLLER, BOLU / Y. GÜNGÖR

Bolu ili sınırları içinde kalan Yedigöller'e hem Bolu'nun içinden hem de Mengen tarafından ulaşmak mümkün. Ben Bolu rotasını tercih ediyorum. Bolu Ankara yönünde E-5 karayolu üzerinde Yedigöller tabelasını izlediğinizde kısa süre sonra evler geride kalacak ve doğayla baş başa kalacaksınız. Toprak olmasına rağmen iyi bir yol. Hele mevsim sonbaharsa her bir virajı döndüğünüzde renkten renge bürünen bir doğaya karışacaksınız. Yol yaklaşık 1.5 saat sürüyor. Burada iki yürüyüş rotası önereceğim. Göllerin etrafındaki patikaları

dolaşarak tüm göllere ulaşmak. Bu yürüyüş sırasında en keyif alacağınız şey sudaki yansımalar olacak. Yedigöller yansımanın en güzel gözlendiği yerlerden biri. Rüzgâr olmadığı zamanlarda yansıma o kadar kusursuz ki gerçeği kadar net. Tüm göllerin etrafını dolaşmak birkaç saatinizi alır. Bu yürüyüş sırasında göreceğiniz mantarlar sürekli durarak fotoğraf çekmenize neden olacak. Yedigöller gibi muhteşem bitki örtüsüne sahip bir yere giderken mutlaka yanınızda makro objektif bulundurun. Çok güzel kareler yakalayabilirsiniz. İkinci yürüyüş rotası ise Bolu yönündeki çıkış kapısından başlar. Toplam beş kilometrelik bir etabı kapsar. Yol boyunca yokuş yukarı yürürken manzaranın birkaç metrede bir değiştiğini göreceksiniz. Biraz yorucu ama bir o kadar da zevkli bir yürüyüş. Yürüyüşün ortalarında okla gösterilen rotayı takip ederek buradaki anıt çamı ziyaret edip dibinde dinlenebilirsiniz. Anıt çamın yoldan uzaklığı 500 metre civarında. Patika da yürümek için çok uygun. Burada biraz dinlendikten sonra geri dönün. Hedefimiz manzara seyir noktası. Bu noktaya vardığınızda Yedigöller'in muhteşem görüntüsü ayaklarınız altına serilecek. Bu seyir noktasında daha iyi bir başka nokta daha var. Ama biraz daha ileride. Yaklaşık bir kilometre yürüdünüzde bir düzlüğe varacaksınız. Bu düzlükteki kayaların üzerine çıktığınızda nefes kesici final ile karşılaşacaksınız. Rengârenk bir doğa ve muhteşem bir peyzaj. Bu rotayı yürürken çok dikkatli olun. Ormandan çıkarak karşıya geçmeye çalışan geyikler sizi korkutabilir.

YEDİGÖLLER, BOLU / Y. GÜNGÖR

YENİCE ORMANLARI

Karabük'ün Yenice ilçesi sınırları içinde kalıyor. Karabük Valiliği'nin yaptığı çalışma ile Yenice Ormanları içinde 15 adet yürüyüş rotası; beş adet kamplı rota; yedi adet de bisiklet rotası işaretlendi. Dört mevsim yürüyüş yapılacak muhteşem bir bölge. İlkbaharda yeşilin, sonbaharda da envai çeşit rengin yansıdığı Yenice Ormanları, bitki çeşitliliği ve barındırdığı endemik türlerin zenginliğiyle eşsiz bir bölge. Burada yapacağınız yürüyüş sonrasında rüyalarınızın bile renklendiğini göreceksiniz. Yenice Ormanları içindeki Çitdere ve Kavaklı bölgeleri kapsadıkları ekosistem nedeniyle koruma altına alınmış. Çitdere'de porsuk, fındık, karaçam, akçaağaç, sapsız meşe ve dağ karaağacı, Kavaklı bölgesinde ise anıt porsuk ve fındık ağaçları egemen. Yenice'ye sabahın erken saatlerinde varırsanız kahvaltınızı fırından yeni çıkmış poğaçalarla yapmanızı tavsiye ediyorum. Eğer kamp kurmak istemiyorsanız Orman İşletme Müdürlüğü'yle temasa geçip orman evinde konaklayabilirsiniz. Ormanda işaretlenen birçok yürüyüş rotası var. Ben yine de kendi bildiğim rotayı öneriyorum. Orman İşletme Müdürlüğü'nün konaklama tesisinin önünden yukarı çıkan yolda yürümeye başlayın. Sağınızda solunuzda porsuk ve anıt fındık ağaçlarını göreceksiniz. Eğer bir iki gün önce yağmur yağmışsa ormanın tabanının rengârenk mantarlarla kaplandığını göreceksiniz. Yukarı doğru çıktıkça ortam daha da kızıllaşacak. Yürüyüşünüz boyunca ceylan ve geyik izlerine rastlayacaksınız sık sık. Eğer biraz şansınız varsa hayvanları görmeniz bile mümkün. Burası

YENİCE ORMANLARI, KARABÜK / C. OĞUZTÜZÜN

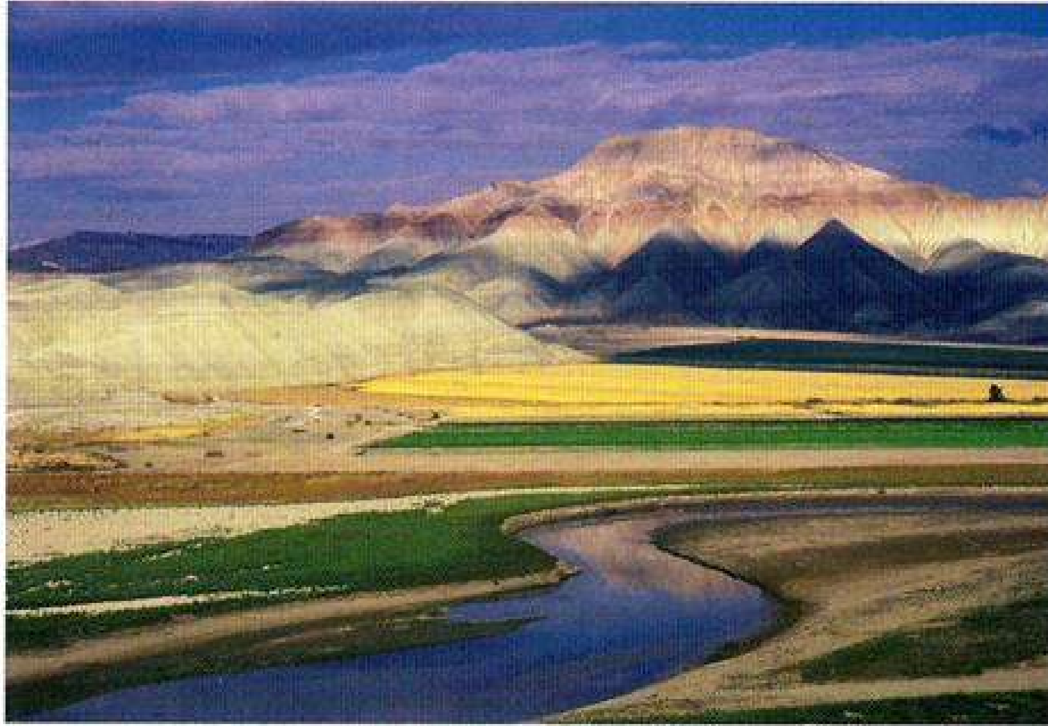

YENICE ORMANLARI, KARABÜK / C. OĞUZTÜZÜN

dünyada çok az kalmış doğal bir anıt orman, doğanın bize korumamız için bıraktığı bir değer. Yürüdüğünüz yol boyunca bazen sisler arasında kalan ağaçların ürkütücü görüntüsü size eşlik edecek, bazen de sis dağılacak ve kendinizi renkli bir masal dünyasında bulacaksınız. Etrafınıza dikkatli bakarsanız mikro dünyanın tüm fertlerinin bu ekosistem için nasıl da canla başla çalıştıklarına tanık olacaksınız. Yürüyüş sonunda tüm ormana hâkim tepeye varacaksınız. Hiçbir şey yapmayın, sadece etrafınızda dönerek renk cümbüşünü izleyin yeter.

Sadece ormanda, bir kenarında veya yeşillikler içinde bir yaylada değil hiçbir bitkinin yetişmediği farklı bir coğrafyada da olağanüstü bir gün geçirebilirsiniz. Ankara'nın Nallıhan ilçesi sınırları içinde kalan Sarıyar Barajı civarındaki erozyon bölgesinin en yüksek tepesi olan Kıztepe ve etekleri çok farklı bir yürüyüş rotası içeriyor.

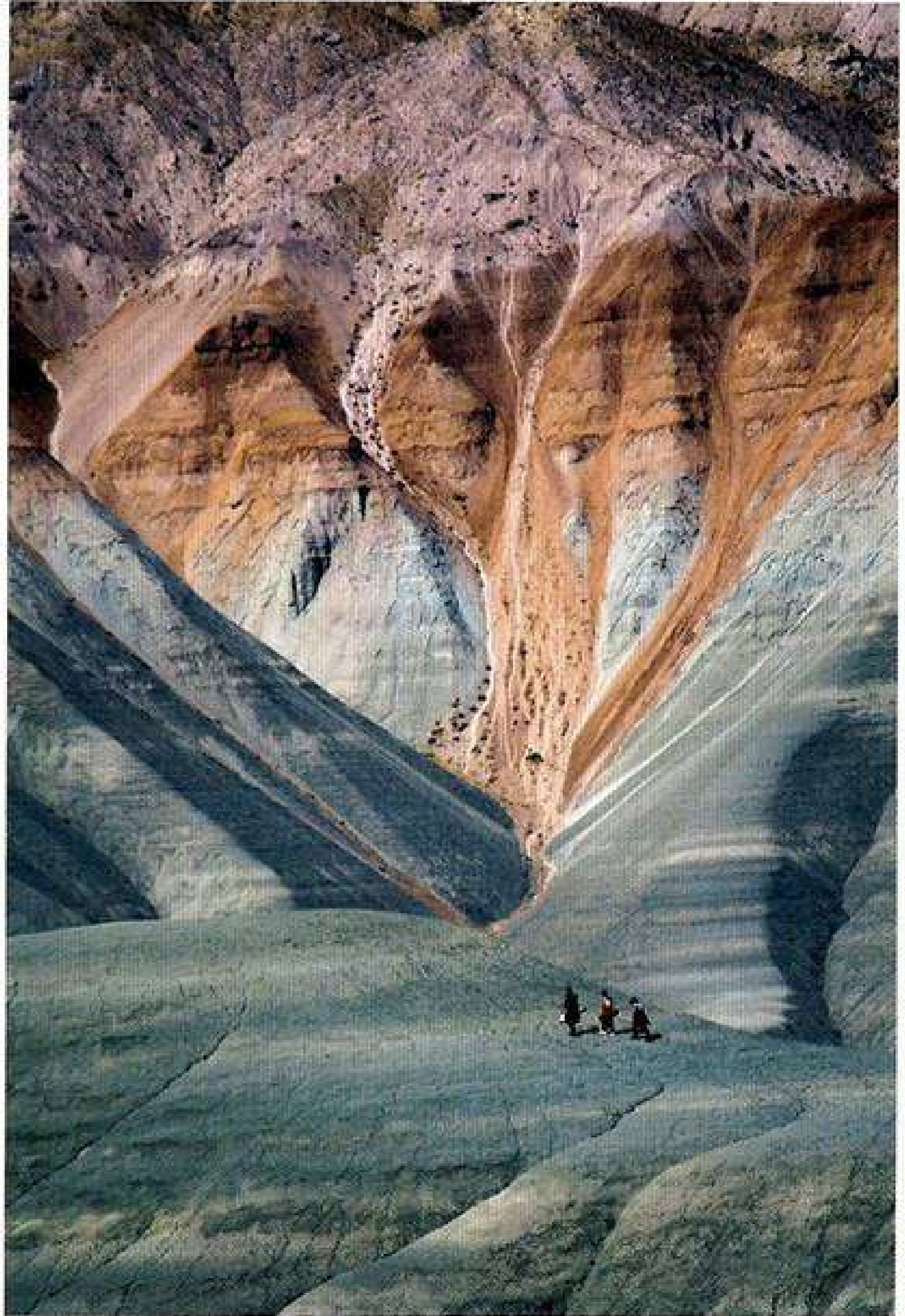
Nallıhan'a İstanbul'dan gidecekler Bolu-Aladağ-Seben-Beypazarı yolunu, Ankara'dan gidecekler ise Beypazarı-Çayırhan güzergâhını kullanabilirler. Yürüyüşe başlayacağınız nokta ise Çayırhan-Nallıhan arasında bulunan Davutoğlan Köprüsü'nün biraz ilerisi. Köprünün karşısındaki bölge ilginç bir jeomorfolojik yapıya sahip. Buradaki yamaçlardan yürüyerek Kıztepe'nin eteklerine kadar gidebilirsiniz. Yürüyüşe başlamadan yanınıza su almayı unutmayın. Rota üzerinde su bulmanız olanaksız. Bölgenin en önemli yanı, su ve rüzgâr etkisiyle ortaya çıkan yer şekilleri ve bunların büründüğü renkler. Dünya ölçeğinde bile böyle bir oluşum çok ender. Doğa burada dans ediyor sanki. Yüksek bir noktada durarak dikkatinizi yer şekillerine verdiğinizde hareket ettiklerini sanabilirsiniz. Çizgiler o kadar ritmik ki böylesini ancak topoğrafik

NALLIHAN, ANKARA / Y. GÜNGÖR

haritalarda görmek mümkün. Erozyonun etkisiyle topoğrafya üzerinde meydana gelen yer şekilleri olağanüstü. Kıztepe'ye baktığınızda ise zirvesine doğru her türlü rengin katman katman gözlendiği, eteklerinde ise bu renklerin harmanlandığı bir manzara gözleniyor. Yürürken ayaklarınızın çok az da olsa zemine gömülmesi rahat bir yürüyüş yapmanızı sağlar gibi gözükse de kaslarınız zorlanacak. Bu nedenle bu sırtlarda hızlı yürümeye çalışmayın, çok çabuk yorulursunuz. Bu sırt boyunca yapacağınız yürüyüş iki üç saat arasında değişecek. Bir yere ulaşmaktan çok farklı yer şekilleri arama yürüyüşü olacak.

Yürüyüşünüz sırasında sağanak yağmur yağarsa hemen geri dönün. Killi toprak kısa süre içinde tam bir balçık haline geliyor.

NALLIHAN, ANKARA / Y. GÜNGÖR

PHRYG VADİSİ

YAZILIKAYA, ESKİŞEHİR / C. OĞUZTÜZÜN

Zaman tünelinde geçiyormuş hissi veren olağanüstü bir yürüyüş rotası... Afyon'un İscehisar ilçesinden başlayan Phryg Vadisi, Eskişehir sınırlarını da aşarak Ankara'da sona erer. Vadi Phrygialıların yaşadığı ve onların uygarlığından izlerin bulunduğu önemli bir yer olmanın yanı sıra volkanik oluşumlara da ev sahipliği yapıyor. Bu denli büyük bir vadide birçok yürüyüş rotası bulunuyor. Peribacalarının egemen olduğu bölgelerde görsel yanı çok güçlü yürüyüşler yapabilirsiniz. Kapadokya'daki peribacası oluşumlarının aynılarını burada görmek mümkün. İki bölge arasındaki en büyük fark buradaki peribacalarının uçlarının Kapadokya'dakilere oranla çok daha sivri olması. Çünkü her

iki bölgede de volkanik etkinlik hâkim. Peribacalarının yanı sıra kayalara oyulan barınak ve tapınaklar da ilgi çekiyor. Bu tapınakların en ünlüsü tüflerin oyulmasıyla yapılan Kırkinler Kilisesi. Ağın Dağı eteklerindeki kayalara oyulmuş barınakları mutlaka görün. Bölgede yürüyüş yapabileceğiniz en önemli yer ise Olukpınar köyü yakınlarındaki Ornaş denilen bölge. Bu bölge Phryglerin yoğun olarak yaşadığı ve birçok kalıntı bıraktıkları bir yer. Ornaş sapağında anayolu terk edin. Yol bir süre sonra dere kenarında bitiyor. Aracınızı bırakarak eğim yukarı yürümeye başlayın. Zaten artık yola dönüşmüş patika da size yardımcı olacaktır. Yoğun bir orman içinde başlayan yürüyüşünüz zamanla seyrek ormanda en sonunda da tarlaların içinde devam edecek. Yürüyüşünüz en fazla yarım saat sürecek. Yol bittiğinde kendinizi Phryg yerleşimlerinin yayıldığı bir bölgede bulacaksınız. Her şey o kadar canlı ki, sanki bir yere gitmişler de biraz sonra geri gelecekler hissine kapılıyor insan. Ya da sanki bir film platosu. Bazı kayalar birkaç katlı olarak apartman şeklinde oyulmuş. Bu çok katlı yapıların en üstleri, yani çatıları ise mezarlık olarak kullanılmış. Bu bölgede Phryg yerleşimlerini takip ederek yapacağınız yürüyüşler birkaç saat sürebilir. Her bir yerleşimde farklı bir durum çıkabiliyor ortaya. O kadar çok yerleşim var ki belki bir zaman sonra keşif yürüyüşünüzü bırakmak zorunda kalacaksınız. Sırf bu eski yerleşim yerlerini görmek için bile gitmeye değer bir yer Phryg Vadisi.

AYAZİNİ MAĞARASI, ESKİŞEHİR / C. OĞUZTÜZÜN

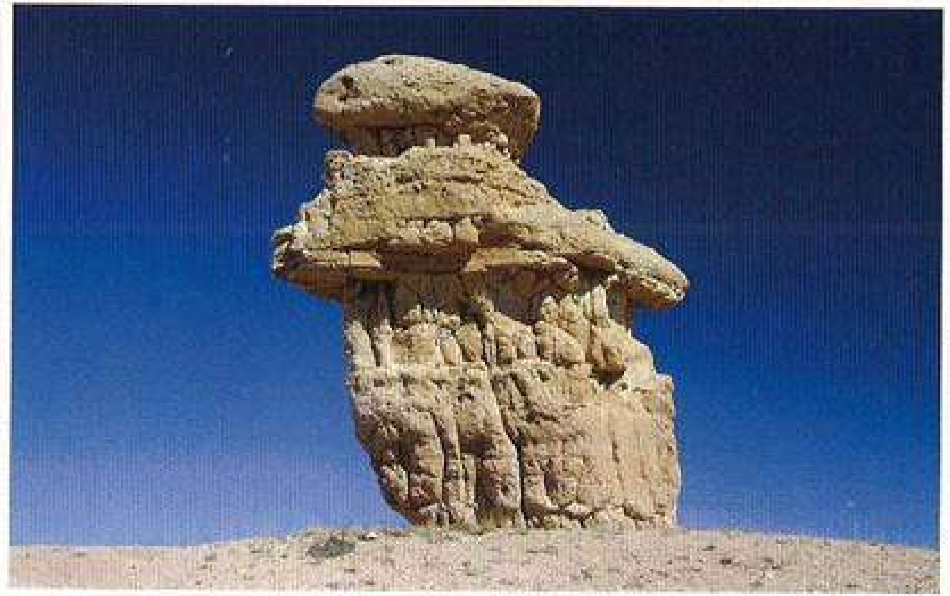
CELİL BOĞAZI

Konya'nın Cihanbeyli ilçesinin Kuşca kasabası sınırları içinde yer alan Celil Boğazı barındırdığı doğal anıtla ve muhteşem sonbahar renkleriyle büyülüyor. Bu bölge de Atlas'ın Türkiye coğrafyasına hediyesi. Yürüyüşe Celil Boğazı'nın girişindeki piknik alanından başlayabilirsiniz. Bu alanda bir zamanlar insanların barınak ve tapınak olarak kullandığı insan yapımı birkaç mağara, insan-doğa ilişkisinin güzel örneklerinden biri. Bu barınaklardan biri biraz yüksekte kaldığı için merdivensiz çıkmak epey zor. Yapı bir ana salon ve bu salona bağlanan birkaç odadan oluşuyor. Piknik alanından itibaren sırtlara çıkarak, sırtlar

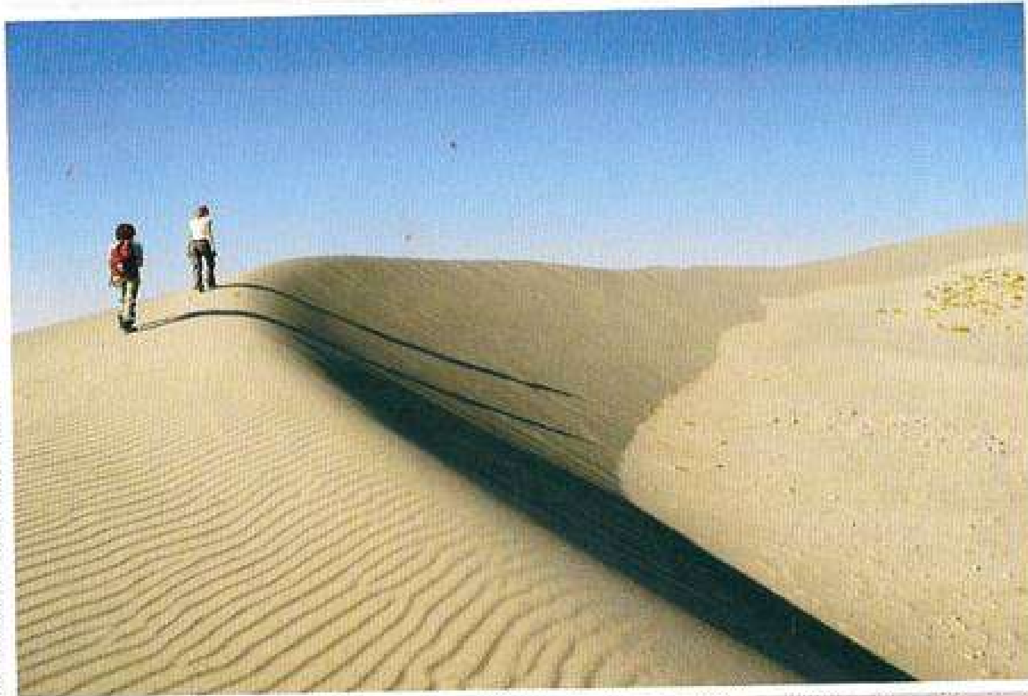
CİHANBEYLİ, KONYA / Y. GÜNGÖR

boyunca yürüyüşler yapabilirsiniz. Özellikle akşam saatlerinde ışık iyice yataylaşmışken bölgenin jeolojik özelliğinden kaynaklanan renklenmeler daha belirgin olarak görülüyor. Boğazdaki peribacaları ülkemizdeki diğer örneklerinden daha farklı şekillere sahipler. Bir zamanlar bu peribacaları dinamitle patlatılarak elde edilen kaya parçaları ev yapımında kullanılmış. Ama bir önceki belediye başkanı bu tahribatı önlemiş ve bölgeyi koruma altına almış. Onca tahribata rağmen boğazın her köşesine yayılmış onlarca peribacası zamana meydan okumaya devam ediyor. Boğazın bir de efsanesi var. Boğazda obası bulunan bir ana kızın öyküsü. Kız bir gün başka obadan birine âşık olmuş. Düğün dernek derken damat kızı alıp gitmek istemiş. Anasından ayrılmak istemeyen kız atın terkisinden atlayarak anasına doğru koşmaya başlamış. İkisi tam birbirlerine kavuşacakken taş olup kalmışlar. Her ikisinin gözlerinden akan yaşlar pınar olup sulamış vadiyi. Vadinin içinde tek bir yerde su var. Burası da "Anakız" denilen yer. Celil Boğazı'na yukarıdan bakan sırtlarda yürürken çok zorlanmayacaksınız. Toprakla kaplı yumuşak zemin karda yürüyormuşsunuz hissi verecek. Ancak vadi içine inip de peribacalarına yakından bakmaya karar verirseniz biraz yorulacağınızı bilmelisiniz. Ben vadiye inmenizi şiddetle tavsiye ediyorum. Kuşca'da konaklamak için bir tesis yok. Ancak Cihanbeyli'de kalarak sabah gidip akşam dönebilirsiniz. Vadinin girişinde bir çeşme var. Bir çeşme de vadinin çıkışına yakın bir noktada anayol üzerinde bulunuyor.

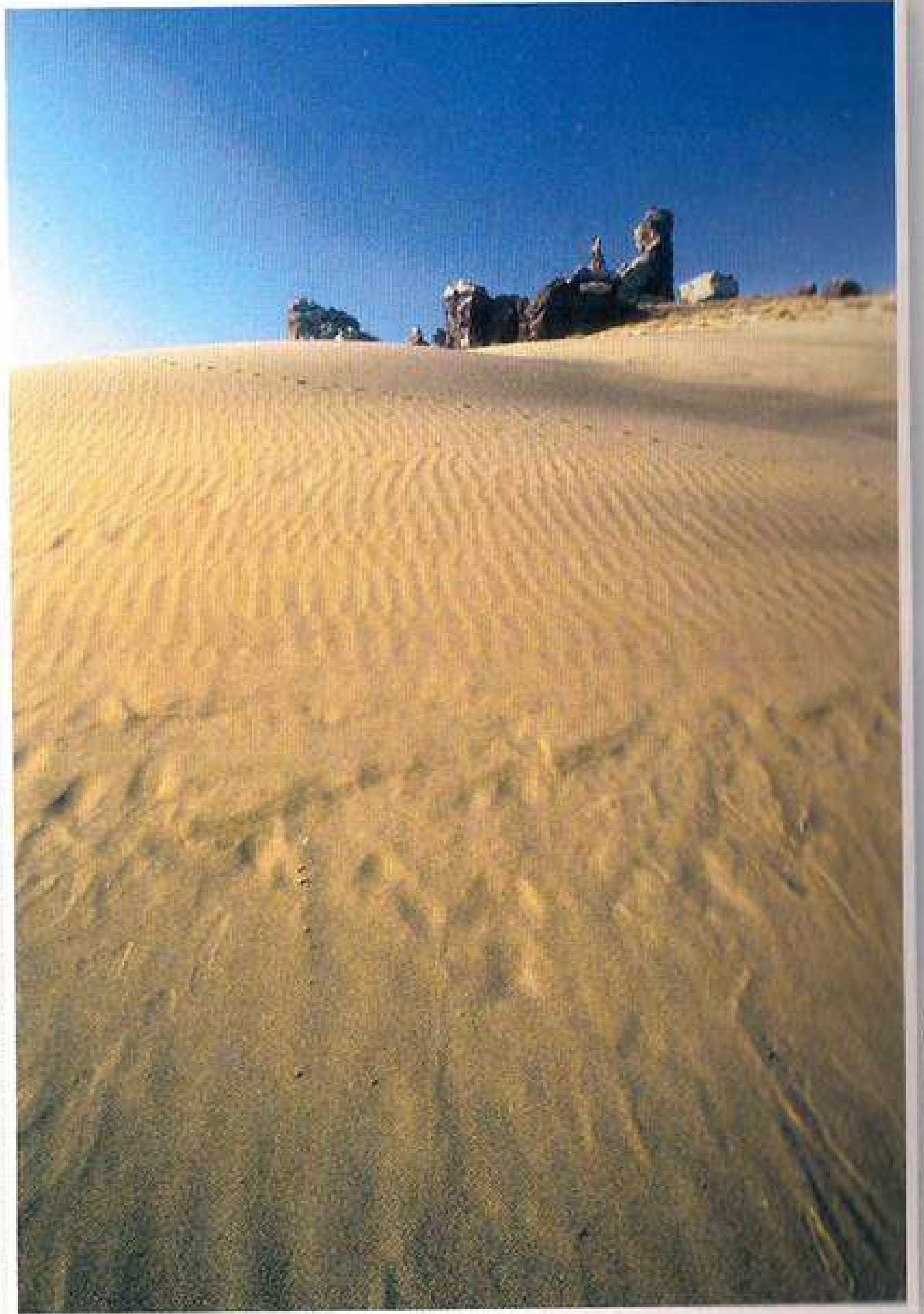

CİHANBEYLİ, KONYA / Y. GÜNGÖR

KARAPINAR KUMULLARI

Herkes Karapınar kumullarını erozyon önleme bölgesinde sanır ama asıl kumullar Karacadağ'ın eteklerinden Karapınar'a doğru yaklaşıyor. Bu bölgede yapacağınız birkaç saatlik yürüyüş size bir çöl ortamında yürümenin ne demek olduğunu fazlasıyla anlatacaktır. Yolculuğunuz Karapınar'dan başlayacak. Ereğli yolu üzerindeki şehitliği geçer geçmez sola dönen toprak yola girerek Karacadağ yönüne ilerleyin ve sakın yoldan çıkmayın. Çıkarsanız bitki örtüsünün altında derin bir kumun yattığına şahit olabilirsiniz. Yani arabanız batar. Yani gerçekten de çöl. Eğer aracınız batarsa sadece yürüyüş değil zorlu bir çöl macerası da yaşayabilirsiniz. Kumullar uzaktan pek belli olmuyor. Bu yüzden kumulların iyice belli olduğu noktada araçtan inin ve yürümeye başlayın. Yanınıza yolculuk boyunca yetecek kadar su almayı da unutmayın. Çünkü tam bir çöl ortamına giriyorsunuz. Araçtan inip atacağınız birkaç adımdan sonra birden yavaşladığınızı hissedeceksiniz. Kum tempoyu iyice düşürüyor ve giderek yorucu oluyor. Bu nedenle çok hızlı hareket etmeden yavaş bir tempoda yürüyün. Yürüyüşe başladıktan yarım saat sonra bitki örtüsünün iyice azaldığını ve uzaktan gözüken sırtların tamamen kumullar tarafından işgal edildiğini göreceksiniz. Yavaş

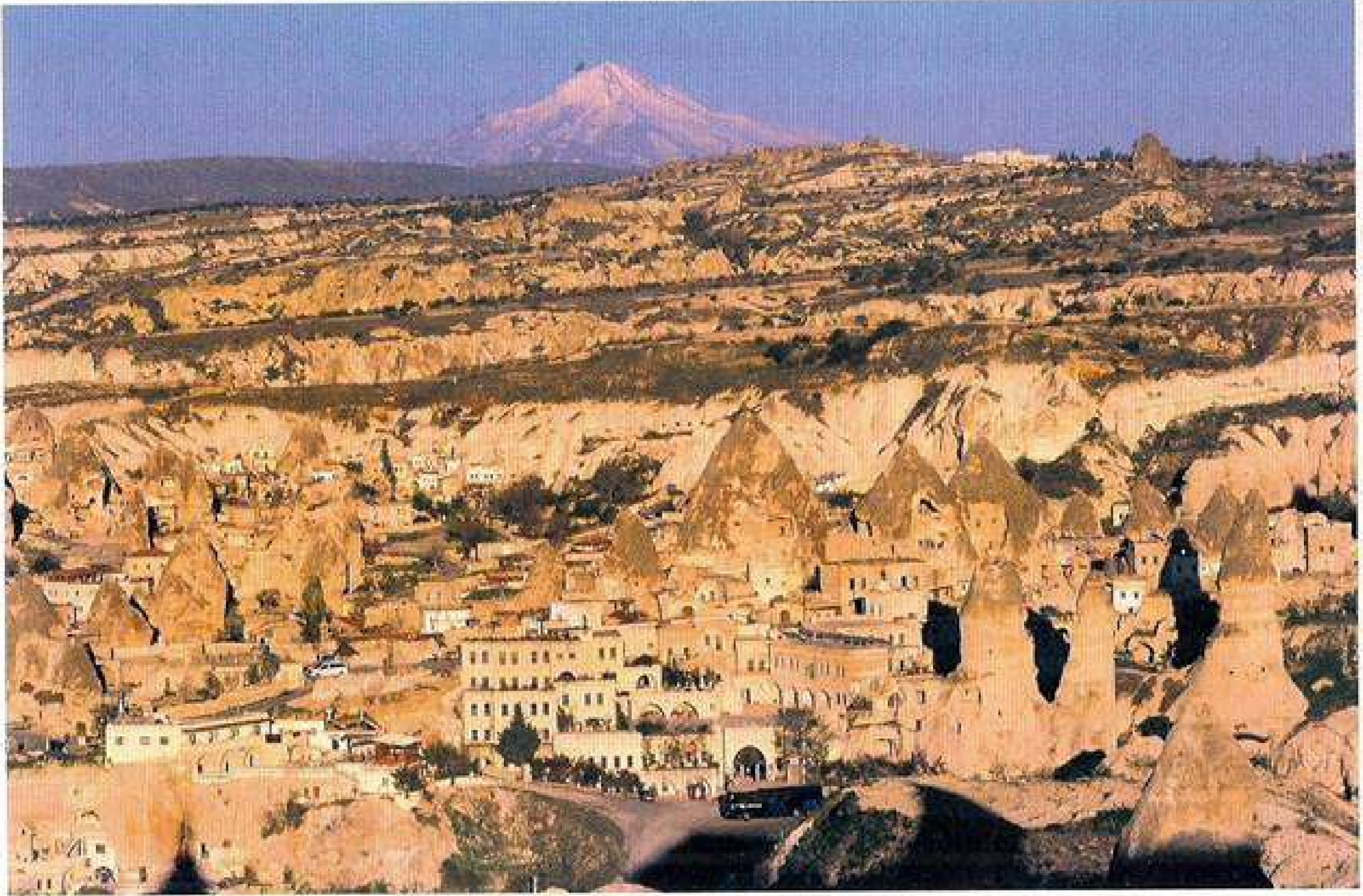

KARAPINAR, KONYA / Y. GÜNGÖR

yavaş yürümeye devam edin. Hedefiniz karşıda gözüken kumul sırtları. Eğim dikleştikçe ayaklarınız da kaymaya başlayacak ve yorulacaksınız. Bol bol dinlenmeye ve su içmeye çalışın. Bir süre sonra bitki örtüsünün tamamen yok olduğu kumulların dibine varacaksınız. Rüzgârın kumullarda meydana getirdiği kıvrımlar bu çöl ortamını görsel bir şölene dönüştürüyor. Yarım saat daha yürürseniz kumulların tepe noktasına varacaksınız. Geriye döndüğünüzde bıraktığınız izlerin rüzgârın getirdiği kumlar tarafından kısa sürede nasıl da hızla yok edildiğini göreceksiniz. Doğanın kendisine sunduğu her türlü kaynağı vahşi bir şekilde tüketen ve dünyayı umarsız bir şekilde yaşanmaz hale getiren bir canlı türünün üyesi olarak ürperdiğinizi hissedeceksiniz.

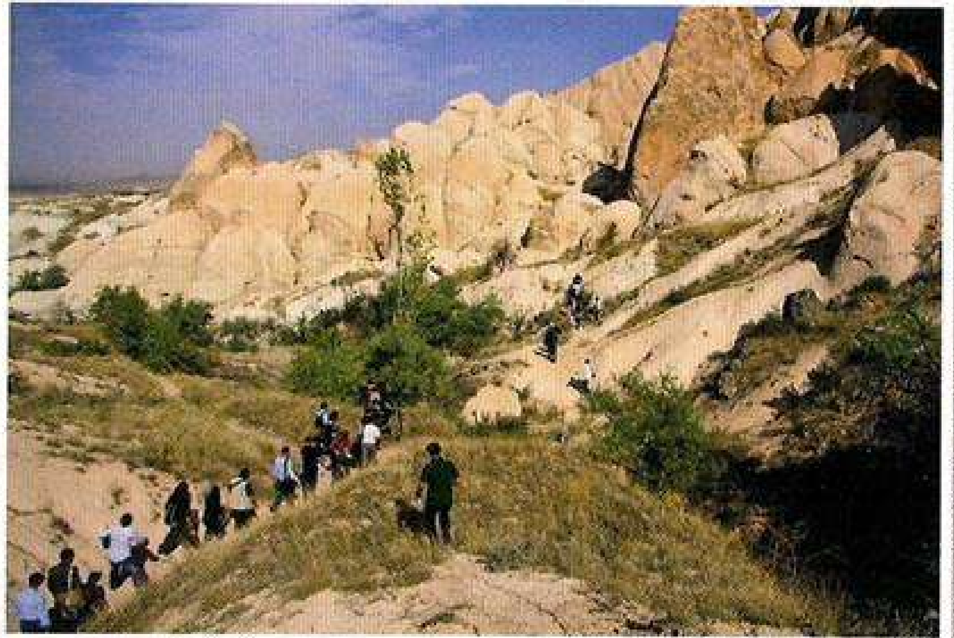
KAPADOKYA PARKURLARI

KAPADOKYA, NEVŞEHİR / FATİH ÖZENBAŞ

Dünyanın en önemli doğal anıtlarının başında gelen Kapadokya'da (Kappadokia) doğa yürüyüşlerini çok farklı etaplarda gerçekleştirebilirsiniz. Doğanın su ve rüzgâr yardımıyla şekillendirdiği vadilerde yapılan birkaç saatlik yürüyüşler Kapadokya'ya çok farklı bir gözle bakmanızı sağlayacak. Kapadokya, birçok uygarlığın egemen olduğu bir bölge. Hititlerden, Phryglerden, Perslerden izler taşıyor. Hıristiyanlığın ortaya çıkışıyla bu dini benimseyenlerin, Roma'nın şiddetinden kaçıp sığındığı bölge, o dönemlerden

itibaren kayalara oyulan kiliseleriyle, yeraltı şehirleriyle de ünlü. Eskiden sadece açık hava müzelerinin gezdirildiği bölgede artık yürüyüşler de düzenleniyor. Bölgede hizmet veren tur şirketleri doğa yürüyüşleri için rotalar belirliyor. Bu tür yürüyüşlerin avantajı, en görkemli yer şekillerinin bulunduğu Kapadokya bölgesinin oluşumunun her aşamasını görme şansının bulunması. Yürüyüşler boyunca aşınmanın her aşamasını gözlemek mümkün. Bir peribacası daha oluşumunun ilk aşamasındayken, hemen yanındaki yok olma halindedir. Eğer dikkatli gezerseniz belki bir kuvars minerali veya bir agat bulabilirsiniz. Yürüyüş sırasındaki görsel şölen de cabası. Aslında balonla uçuş da yürüyüşe eklenecek bir etkinlik olabilir. Sabah saatlerinde yapılacak bir saatlik balon uçuşu bölgeyi tüm görkemiyle izlemek için büyük bir şans sunuyor. Balon uçuşları aynı zamanda bölgenin oluşumu için büyük katkılarda bulunmuş Erciyes ve Hasan Dağı'na daha yüksekten bakmanızı da sağlayabiliyor. Milyonlarca yıl bu alana ateş kusan bu iki dağımız şimdilerde dingin bir dönem yaşıyorlar. Kapadokya'da yapacağınız yürüyüşlerde dikkat etmeniz gereken en önemli konu zeminin kayganlığı. Aşınma sırasında açığa çıkan küçük taş parçaları sert zemin üzerinde çok kaygan hale geliyor. Bu taşlara basarak kaymanız ciddi sakatlıklara neden olabilir. Yürüyüşler genellikle Ak Vadi, Ballı Vadi, Güvercinlik Vadisi, Aşk Vadisi, Zemi Vadisi ve Kızıl Vadi gibi bölgelerdeki parkurlarda yapılıyor.

KAPADOKYA, NEVŞEHİR / Y. GÜNGÖR

Önemli bir kısmı Niğde ili sınırları içinde kalan Aladağlar, eşsiz yürüyüş rotalarına ve bir yandan yüksek zirvelere, bir yandan kaya duvarlarına tırmanış güzergâhlarına sahip. Dağ aktivitelerinin tümünde dağcılık veya en azından kampçılık bilgisine gerek var çünkü yiyecekler de dahil olmak üzere tüm malzemeler sırtta taşınıyor. Demirkazık köyünden katır kiralamak da mümkün. Demirkazık köyünden yola çıktıktan bir saat kadar sonra Karayalak Boğazı'nın girişine varacaksınız. Boğazın girişindeki kaya kütlesini döndünüz mü karşınıza büyük bir çanak ve kaya duvarları çıkacak. Buradan 3000 metre civarında bir yüksekliğe sahip Çelik Buyduran Aşıtı'na kadar olan etap epey zorlu. Zorluğun nedeni zeminin çarşakla kaplı olması. Yukarı doğru çıkarken bazen adım atmakta bile zorlanabilirsiniz. Yaklaşık iki üç saat süren çıkışın ardından Çelik Buyduran pınarında kısa bir mola vererek su gereksinimini karşılayın. Moladan sonra yarım saatlik bir yürüyüşle aşılacak boyundan sonra Yedigöller platosu ve ürkütücü görüntüsüyle Direktaş zirvesi karşılayacak sizi. Buradan bir saatlik yürüyüşle Direktaş'ın dibindeki göllerden birinde kamp kurabilirsiniz. İniş olduğu için daha hızlı hareket etmeniz mümkün. Patika iniş için çok uygun. Platodaki büyük göllerin sayısı yedi. Bu nedenle de Yedigöller olarak kalmış adı. Burada bir iki gün kamp kurarak gölleri dolaşabilirsiniz. Yeterli zaman geçirdikten sonra kampınızı toplayarak Hacer Boğazı'na doğru yola çıkabilirsiniz. Dik eğimli yamacı kesen patika bir orman yolunda sona erecek.

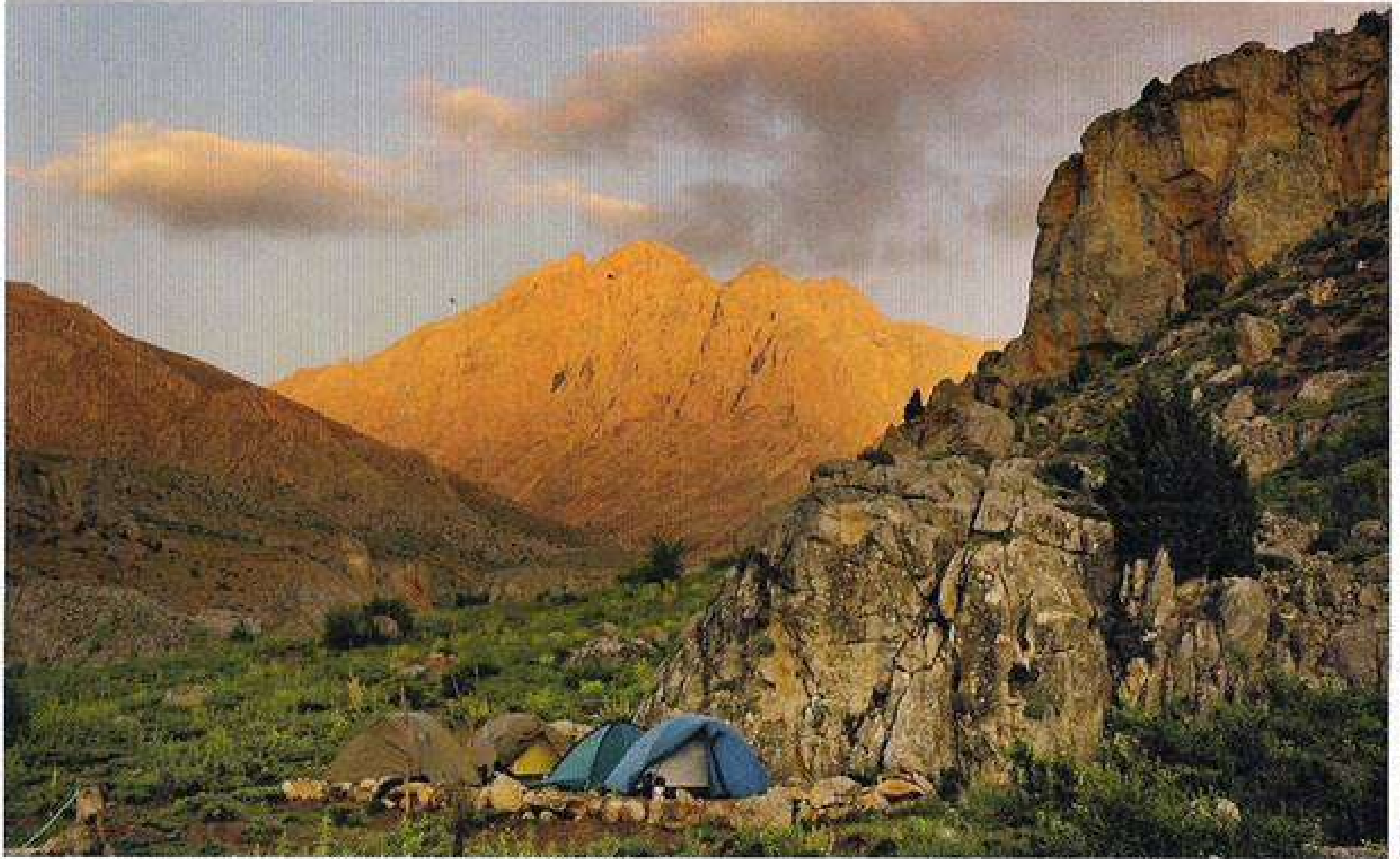

ALADAĞLAR, NİĞDE / M. GÜNGÖR

ALADAĞLAR, NİĞDE / M. GÜNGÖR

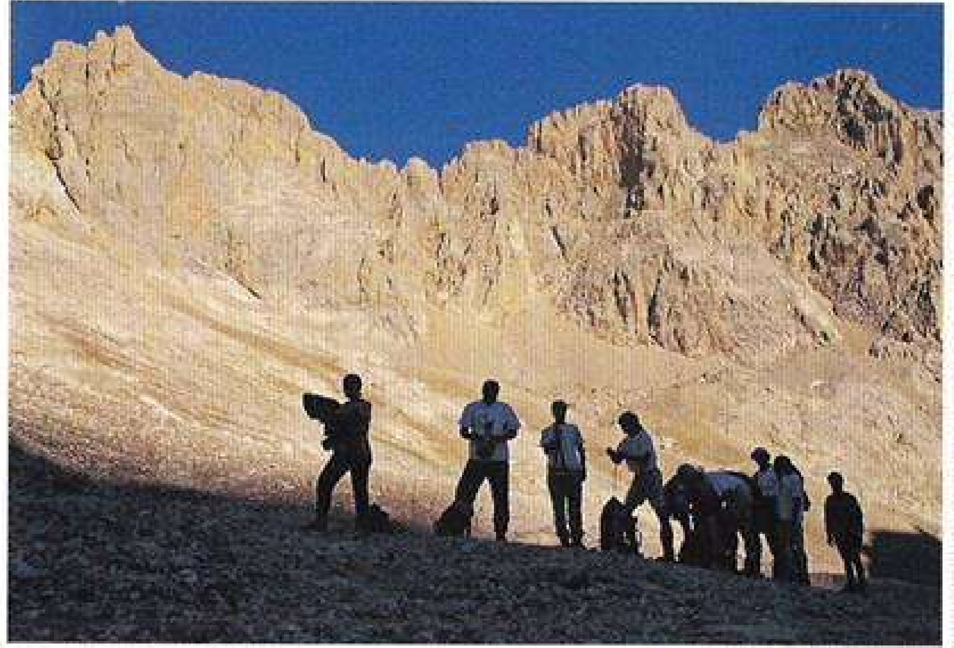
Yola girdikten yaklaşık bir saat sonra Soğukpınar'a varacaksınız. Bölgeye adını veren pınarda dinlendikten sonra yola çıkarsanız iki üç saatlik yürüyüşle Ulupınar köyüne aynı gün varabilirsiniz. Buradan ünü dünyaya ulaşmış Kapızbaşı Şelaleleri bir saat çekiyor. Burada kamp kurabilir ya da bölgedeki pansiyonlarda kalabilirsiniz. Farklı yüksekliklerden dökülen şelalelerin tümünün ortak özelliği dağların yüksek kesimlerinden adeta fışkırması. Şelalelerden dökülen sular Zamantı Çayı'nın en büyük kollarından birini besliyor.

EMLİ VADİSİ

Emli Vadisi Niğde'nin Çamardı ilçesinin Çukurbağ köyü sınırları içinde yer alıyor. Niğde'den günübirlik yürüyüş için gelinebileceği gibi, yüksek kaya duvarlarının çevrelediği ıssız vadilerde birkaç günlük kamp kurulabilir. Bu vadi Kaldı, Alaça, Güzeller, Gürtepe, Cebelbaşı, Suner Tepe, Okşar Tepe, Karasay Tepe ve Enevit Tepe gibi yüksekliği 3 bin 500 metre civarında önemli zirveleri barındırıyor. Fazla bir yeşilliğin olmadığı, yalçın kayalıkların egemen olduğu sessiz, ürkütücü ama bir o kadar da büyülü bir ortamda yapacaksınız yürüyüşünüzü. Çukurbağ'dan kiralayacağınız bir traktör sizi bir saat içinde

EMLİ VADİSİ, ÇAMARDI, NİĞDE / M. GÜNGÖR

Sarımemetler yurdunun ilerisindeki ormana kadar götürür. Aladağlar özellikle yazın su sorununun yaşandığı bir bölge. Bu nedenle yanınıza bol miktarda su alın. Buradan Koca Dölek (Akşam Pınarı) vasat bir yürüyüşle 45 dakika sürüyor. Koca Dölek'e vardığınızda sağa doğru bir vadi gider. Vadinin girişindeki Parmakkaya ürkütücü duruşuyla dikkatinizi çekecek. Buraya Akşam Pınarı denmesinin sebebi suyun ancak akşamları akmasından kaynaklanıyor. Mağaraların bulunduğu sağdaki vadiyi takip ederseniz ekibin durumuna göre iki üç saat içinde Avcıbeli bölgesine varırsınız. Aşıtın arkası Adana. Yolun olmadığı zamanlarda ulaşım bu aşıtlardan sağlanırmış. Alaca ve Kaldı zirvelerine buradan gidiliyor. Eğer sağa dönmeyip düz devam ederseniz kısa bir süre sonra düzlük sona erecek, bir dere boyunca yükselmeye başlayacaksınız; karşınızda zirvesi lahite benzeyen bir tepe olacak. Lahit Kaya isimli bu tepeye yaklaşmaya başladığınızda tepenin sağında bulunan geniş vadiye yönelin. Yaklaşık bir saat sonra tamamen buzulla kaplı bir bölgeye varacaksınız. Toros Dağları'nın en büyük buzulu olan Kaldı Buzulu, ne yazık ki her geçen yıl biraz daha küçülüyor. Buzulun üzerinde yürümenizde bir sakınca yok ancak hızlı erime nedeniyle büyük, geniş ve derin buzul çatlakları var. Dikkatli olmazsanız bu çatlaklara düşebilirsiniz. Kayalık olarak görünen alanların büyük kısmının altı buz. Dönüş yine aynı yoldan olacak. Dağda kestirme bir yolun başınıza büyük belalar açacağını sakın unutmayın.

BOLKAR GÖLLERİ

Bolkar Dağları, Adana ile Niğde arasında yer alıyor. Eskiden kamp yeri Meydan adı verilen yaylaydı. Ancak son 15 yılda yapılan tahribat ve yapılaşma sonucunda Meydan kamp yapmak için çok uygun bir yer olmaktan çıktı. Bu nedenle Bolkar göllerine yapılacak yürüyüşler için Bolkar Dağları'nın iki gölünden biri olan Çinili Göl'ün kıyısında kamp kurun. Eğer günübirlik yürüyüş yapacaksanız araçla Adana'nın Pozantı ilçesine gelerek Darboğaz köyünden göllere çıkabilirsiniz. Ne yazık ki Karagöl'e kadar yol getirildi. Bu yoldan sonra göl de hızlı bir kirlenme sürecine girdi. Yine de Meydan'a göre çok sakin. Karagöl'ün etrafında yapacağınız bir yürüyüş temiz hava almanızı sağlayacak. Bir buzul gölü olan Karagöl'ün çevresine dikkat ederseniz bol miktarda kurbağa görebilirsiniz. Bu kurbağalar endemik bir tür olan Toros kurbağalarıdır. Gölün yüksekliği 2 bin 650 metredir. Gölün etrafını dolaşırken bir noktada kayalıkların arasında bir geçit göreceksiniz: Bu geçit Bolkar Dağları'nın ikinci gölü olan Çinili Göl'dür. Zirvelerin arasında kalan göl yüksekten bakıldığında zümrüt gibi parıldıyor. Karagöl'den Çinili Göl'e gidişin riskli yanı yok. İki göl arasındaki patikada sadece 15-20 dakika yürümeniz yeterli. Yüksekliği 2 bin 690 metre olan bu gölde yüzebilirsiniz de. Çinili Göl'ün etrafı Karagöl kadar düzenli değil. Bu nedenle bu gölün etrafını yürüyecekseniz dikkatli olmanızı tavsiy ederim. Gölün etfafındaki kayalıklardan bol iniş çıkış var.

ÇİNİLİ GÖL,BOLKAR / C. OĞUZTÜZÜN

KROMNİ VADİSİ

KROMNİ VADİSİ / Y. GÜNGÖR

Türkiye'nin en az bilinen vadilerinden Kromni Gümüşhane ili sınırları içinde yer alıyor. Bu vadi bir zamanlar önemli bir yerleşim merkeziydi; aynı zamanda önemli ticaret yollarının da üzerindeydi. Vadideki yerleşimin, Sümela Manastırı'yla sıkı bağları olduğu biliniyor. Vadide 34 kilise, 33 şapel ve 2 de manastır bulunuyor. Kilise ve manastırların büyük bir çoğunluğu ev yapmak veya hazine aramak isteyenlerce tahrip edilmiş. Çok az kısmı ise zamana direnmeye devam ediyor. Vadiyi keşfetmek için araçla dolaşıp daha sonra köyden köye veya eski ticaret yolunun kalıntılarını takip ederek yürüyüşler yapabilirsiniz. Bölge henüz bu tarz bir tatil anlayışına alışık değil. Bu nedenle size defineci gözüyle bakmaları şaşırtmasın. Etkinliğiniz öncesinde jandarmaya bilgi vermeniz rahat bir gün geçirmenizi sağlar. Yol boyunca yükseldikçe tepelerde kilise kalıntıları gözünüze çarpacak. Bu kiliselerden bazılarının 300 yıldan eski olduğu söyleniyor. Tüm yapılar birbirini görecek şekilde inşa edilmiş. Eski adı Alikinos olan köy nasılsa taş tahribatından kurtulmayı başarmış. Burada geleneksel Rum evlerini bozulmamış halde görmek mümkün. Buradan bir saatlik yolculuk sonunda yeni adı Olucak olan İmera köyüne varacaksınız. Bu köyde bir zamanlar yoğun bir Rum nüfusu yaşıyordu. Buradaki evlerin bir kısmı iyi korunmuş. Köy halkından bazıları bu evlerde yaşıyor. Köyün meydanında bulunan, Rumlardan kalan çarşı da kısmen ayakta kalmayı başarmış. Köyün gezilecek yerlerinin başında, yamaçta buluna Kostakis Konağı, henüz sapasağlam ayakta duran Kızlar Manastırı'nın kilisesi ve Osmanlı zamanında işletilen madenlerde çalışanların kurduğu köy geliyor.

ERFELEK ŞELALELERİ

ERFELEK, SINOP / Y. GÜNGÖR

Bir doğa harikasının rastlantıyla bulunmasıyla ülkemizin en güzel vadilerinden biri de ortaya çıkmış oldu. Sinop'un Erfelek ilçesi sınırları içinde kalan Erfelek Şelaleleri'ne giden yol oldukça bozuk. Bunun nedeni bölgedeki yol inşaatları. Ormanın içindeki bu gizli cennette otuzun üzerinde şelale var. Bunlardan dokuz tanesi diğerlerinde daha büyük. Sonbaharda yapacağınız bir yürüyüş pastel renklerin ortaya çıkmasıyla büyülü bir rotaya dönüşür. Ormanın içindeki bir düzlükte ilk şelale ve oluşturduğu gölet karşılayacak sizi. Rota da tam buradan başlıyor. Yaklaşık 3-4 kilometre sonra ise vadi tabanı düzleşiyor ve yolculuğumuz sona eriyor. Şelalenin yanından sola doğru giden patika sizi bir günlüğüne de olsa düşler ülkesinde yolculuğa çıkaracak. Geri döndüğünüzde gördüğünüz şeylerin tümünün gerçek olup olmadığını düşüneceksiniz. Şelalelerin tümünü gezmek için bir rehber almanızda fayda var. Vadi boyunca yükselirken her basamakta bir şelale karşılayacak sizi. Kimi küçük, kimi ise oldukça görkemli. Ancak yükseldikçe parkur zorlaşmaya başlayacak. Bazı şelalelerin dibinde brikmiş olan yaprakların sunacağı müthiş görsel şölenlere şimdiden hazır olun. Bazı yerleri tırmanırken yardıma gereksinim duyacaksınız. Kayalar bazen zor geçit veriyor, bazen de oldukça kaygan oluyor. Bu yüzden yürüyüşünüzü olumsuz etkileyecek. Bu nedenle rehber alın diyorum zaten. Eğer rehberiniz varsa

vadinin sonuna kadar giderek suyun kaynağına da ulaşabilirsiniz. Benim tavsiyem büyük şelaleleri gördükten sonra okları izleyerek geri dönmeniz. Rotanın bir noktasında Değirmen Kafe diye bir işaret göreceksiniz. Okları takip edin, kısa sürede ağaçların arasında kaybolmuş eski bir değirmenden bozma kafeteryayı göreceksiniz. Burada çay içerek su sesi ve kuş cıvıltıları arasında terapi bile yapabilirsiniz kendinize. Yaşadığınız yorgunluktan sonra oturduğunuz kanepe size öyle rahat, öyle büyüleyici gelecek ki kolay kolay terk etmek istemeyeceksiniz burayı. Dönüşte okları takip ederseniz kısa süre içinde tekrar yola çıktığınız noktaya geri döneceksiniz. Geri dönerken bu kadar kısa bir süre içinde bu kadar çok şelale görmenin şaşkınlığını yaşayacaksınız.

ERFELEK SİNOP / Y. GÜNGÖR

YUKARI KAVRAN YAYLASI-KAÇKAR BUZULLARI

KAVRAN YAYLASI, RİZE / Y. GÜNGÖR

Kaçkar Dağları, Türkiye'nin en önemli buzullarını barındırıyor bünyesinde. Bu buzullar dağın kuzeyindeki Büyük ve Küçük buzullar ile güneydeki Ergör Buzulu'dur. Eğer sis veya yağmur yoksa Yukarı Kavran Yaylası'ndan buzulların bulunduğu Öküz Çayırı'na yürümek üç dört saatinizi alır. Yaylada kamp kurarak yapacağınız günübirlik yürüyüşle buzullara kadar gidip dönebilirsiniz. Yaylada bir de pansiyon var. İsterseniz bu pansiyonda kalarak her gün başka bir rotayı da yürüyebilirsiniz. Bu rotanın başlangıcı olan Yukarı Kavran Yaylası çoğunlukla sislerle kaplıdır ve hafif hafif yağmur çiseler. Siz yaylanın içindeki tahta

köprüden geçerek patikayı bulun ve kendinizi doğaya vurun. Hava ne kadar kapalı olursa olsun bu rotada kaybolmanız çok zor. Yaylayı geçtikten 10-15 dakika sonra çamurlu arazi geride kalacak ve dağlara göre otoyol sayılacak bir patikayı takip etmeye başlayacaksınız. Yukarıdan gelen dere Kavran Deresi'dir ve dağların çanağında yer alan Derebaşı Gölü'nün suları tarafından beslenmektedir. Eğer siz dereyi takip ederseniz Derebaşı Gölü'ne varırsınız. Kavran Deresi'ne karışan en büyük dere Kaçkar buzullarından gelen Mezovit Deresi'dir. Yürürken soldan gelen büyük bir dere gördünüzde, artık yönünüzü değiştirme vakti gelmiş demektir. Dereyi geçmeden yavaş yavaş yükselmeye başlayın. Çok değil 15- 20 dakika sonra öküzlerin yaylaya gelmesini önlemek için yapılan duvarı göreceksiniz. Öküzler bahar aylarında buraya bırakılır ve sonbahara doğru da alınır. Öküz Çayırı adı da buradan gelir. Kapı denilen bu duvarı geçtikten sonra eğim gittikçe yumuşamaya başlayacak ve yarım saat ile 45 dakika arasında bir sürede Öküz Çayırı'na varacaksınız. Kaçkar Buzulu'nun muhteşem görüntüsü içinizi ürpertecek. Eğer daha önce bir buzulda yürümemişseniz buzulun dibine giderek üzerinde birkaç adım atabilirsiniz. Ancak hem buzulda kayıp düşmemek için hem de yukarıdan gelen taşlara hedef olmamak için çok dikkatli olmalısınız. Yukarı Kavran Yaylası'nda kaldığınız süre içinde mutlaka bir horona denk gelirsiniz. Tulumcu bulmak önemli bir sorundur burada. Çünkü yayla çok, tulumcu azdır. Bu yüzden de tulumcular nazlanır da nazlanır.

KAVRAN YAYLASI, RİZE / Y. GÜNGÖR

YUKARI KAVRAN YAYLASI-POKUT YAYLASI

Zorlu olduğu kadar muhteşem bir doğayı barındıran bir rota. Ancak geri dönüşü zor olduğu için planlamayı buna göre yapmakta fayda var. Daha birkaç yıl öncesine kadar yol sadece Pokut Yaylası'na. kadar gelmişti. Ancak doğa, yaylalara hizmeti sadece oralara yol götürmekle özdeşleştiren kıt görüşlü yöneticiler tarafından son birkaç yılda hızla katledildi buralarda. Bu rotanın ilk etabı Yukarı Kavran-Sasmistal arasıdır. Yukarı Kavran'dan yola çıktıktan sonra en dikkat edilecek şey patikanın kaybedilmemesidir. Patika kaybedilirse 60-100 santimetre yüksekliğindeki komar bitkilerinin, yani ormangüllerinin

POKUT YAYLASI, ÇAMLIHEMŞİN, RİZE / T. TARHAN

POKUT YAYLASI, ÇAMLIHEMŞİN, RİZE / C. OĞUZTÜZÜN

arasına düşülür ki bu durumda yürümek neredeyse olanaksızlaşır. Üç bin metrenin üzerindeki tepelerin arasındaki bir düzlükte kurulmuş olan Sasmistal Yaylası pembe renkli ortoklaz kristallerinden oluşan granit taşlarla yapılan evleriyle ilgi çekicidir. Sasmistal Yaylası'ndan Ayder Yaylası'na geçiş olanağı da vardır ama etap oldukça yorucu, biraz da tehlikelidir. Tehlikenin sebebi yolun büyük kısmının dik eğimli sık bir ormanın içinden geçmesi ve kaybolma riskinin artmasıdır. Patika bitip de sırta çıktığınızda aşağıdaki Sasmistal Yaylası'nı göreceksiniz. Yaklaşık 20 dakikalık bir inişten sonra yaylaya varacaksınız. Bundan sonraki hedefiniz Hazindak Yaylası. Yaylanın karşısındaki yamaç üzerinde yavaş bir tempoda yükselerek bir iki saatlik bir yürüyüş sonrasında Hazindak'a varacaksınız. Ormanın kenarında bir sırta kurulmuş yayla bu bölgenin en güzel yaylalarından biri. Ancak bu güzellik daha ne kadar devam eder bilinmez. Çünkü yol giren yaylalarda kısa süre içinde o geleneksel yapıların yerini eğreti beton yapılar alıyor. Artık bundan sonra yolunuzu kaybetmeniz çok zor. Pokut Yaylası'na kadar yolu takip ederek gidebilirsiniz. Pokut Yaylası da orman içinde bir fay düzlüğünün üzerine kurulmuş muhteşem bir yayla. Kaçkar Dağları'nın en güzel manzaralarını buradan izleyebilirsiniz. Pokut'a vardığınızda artık akşam olmak üzeredir. Eğer sizi buradan alacak bir araç yoksa geceyi Pokut'un ahşap otellerinden birinde geçirmenizi öneririm.

AYDER YAYLASI-ÇEYMAKÇUR GÖLLERİ

Ayder Yaylası, bölgede konaklama olanakları en fazla olan yer. Otel sayısı bağlı olduğu Çamlıhemşin'le karşılaştırılmayacak kadar çok. Yani Ayder artık yayla olmaktan çıkmış. Bir turizm merkezi, hatta beton yığınlarının hâkim olduğu bir yerleşim yeri haline gelmiş. Hafta sonları park yeri bulmakta bile zorlanabilirsiniz. Ayder Yaylası-Keler Düzü-Aşağı Çeymakçur arası arabayla bir buçuk saatlik bir zaman diliminde geçilebilir. Ancak arabayla giderseniz bu yolun zevkini çıkaramazsınız. Doğu Karadeniz ormanlarının en güzel yeşilini sunan ormanın ve bitki örtüsünün tadına ancak yürüyerek varabilirsiniz. Bu durumda da göllere kadar ulaşamama durumu söz konusu olabilir. Bu yüzden Keler Düzü'ne kadar olan kesimi arabayla hızlı geçip, oradan göllere kadar olan mesafeyi yürümenizi öneriyorum. Yaklaşık bir saat yemyeşil ormanın içinde yürüyeceksiniz. Yol kıvrılarak yükselecek ve kısa süre içinde sizi Aşağı Çeymakçur Yaylası'na getirecek. Burada sıkı bir mola vererek kendinize gelin. Daha sonra eski taşlardan yapılmış patikayı takip ederek bir saat içinde Yukarı Çeymakçur Yaylası'na varacaksınız. Bu iki yayla arasındaki iri yassı taşlarla döşeli yol eski İpek Yolu'nun bir parçası olarak ifade ediliyor. Yukarı Çeymakçur'dan sonra eğim dikleşmemekle birlikte patikalar yürümeyi zorlaştırıyor. Bu bölgede sis bastığı zaman görüş mesafesi çok kısıtlı olduğu için, sise yakalanılırsa yapılacak tek şey eğim aşağı dereyi takip etmek olacak.

AYDER YAYLASI, RİZE / Y. GÜNGÖR

ÇEYMAKÇUR GÖLÜ, ÇAMLIHEMŞİN, RİZE / C. OĞUZTÜZÜN

Dere kısa zamanda kaybolanları Yukarı Çeymakçur Yaylası'na götürür. Göllere kadar vasat bir grubun normal bir havada üç saatte çıkması gerekir. Çeymakçur Gölleri bu kesimdeki en önemli göllerdir. Gelecekteki önemli su kaynaklarımızın başında işte bu buzul gölleri geliyor. Göller soğuk olmasına rağmen yüzmekte tereddüt etmeyin. Kaldı ki göllere vardığınızda birilerini yüzerken göreceksiniz. Bu göller Yusufeli-Ayder geçiş rotalarından birinin üstünde olduğu için her zaman kalabalıktır. Siz de isterseniz ortamı daha iyi tanımak için etraftaki göllere keşif gezileri yapabilirsiniz.

VERÇENİK YAYLASI-TATOS GÖLLERİ

SULAK GÖLLER, RİZE / Y. GÜNGÖR

Tatos Gölleri veya Sulak Göller, Kaçkar Dağları Milli Parkı'nın bana göre en güzel gölleri. Yürüyüş Verçenik Tepesi'nin eteklerinde kurulmuş Verçenik Yaylası'ndan başlar. Yüzünüzü Verçenik'e döndüğünüzde solunuzdaki yamaçta uzanan patikayı takip edin. Patika belli belirsiz başlar. Birçok patika olduğu için başlangıçta doğru patikayı ayırt etmekte zorlanabilirsiniz. Ancak yükseldikçe patika daha da belirginleşecek. Yürüyüşün ilk etabı biraz yorucu. Nedeni ise vücutlar daha tam ısınmadan oldukça dik bir eğimle yürüyüşe başlanması. Ancak bir saat sonra eğim iyice azalacak ve çimenlerle kaplı düz bir zeminde yürümeye başlayacaksınız. Kimi zaman çimenlerin, kimi zaman da

kayaların üzerinde yürüyerek bir saat sonra Mocar Gölü'ne varacaksınız. Mocar Gölü zirvelerin arasında saklı bir değer. Ortasındaki küçük adacığı onu diğer göllerden farklı yapıyor. Bu güzel göl, Tatos Gölleri'nin gölgesinde kaldığı için değeri pek bilinmiyor. Göle varınca ilk yapacağınız şey ayakkabılarınızı çıkararak ayaklarınızı suya sokmak olsun. Dağda vücudu dinlendirmek için bundan daha iyi bir yöntem olamaz. Burada iyice dinlendikten sonra gölün biraz üzerindeki patikayı takip ederek yürüyüşe devam edin. Bu etap çok zorlu değil. Ancak patika kayaların arasında kayboluyor. Bu nedenle biraz yükselerek kayaları aşağıda bırakıp toprakta açılmış olan patikayı bulmayı başardınız mı işi iyice kolayladınız sayılır. Bu noktadan itibaren çok düşük bir eğimle yavaş yavaş yükselerek yarım saat içinde bir aşıta varacaksınız. Buradan göreceğiniz manzara çok az kimseye nasip olur. Muhteşem bir dağ silsilesinin arasındaki çanakta kalmış ve birbirine küçük kanallarla bağlı üç adet göl nefes kesen görüntüler sunacak. Bu aşıt her zaman sürprizlerle doludur. O yıl yağan karın yoğunluğuna göre aynı mevsimde göllerin etrafı bazen tamamen karla, bazen de tamamen çiçekle kaplanır. Patikadan göllerin kenarına inmeniz yarım saati bulur. Eğer soğuk suya dayanıklıysanız göllerde yüzmenizi tavsiye ederim. Bu nedenle yanınıza mayo ve yedek giyecek alsanız iyi olur. Son gölden akan su biraz ilerideki eğimli bölgede şelale oluşturuyor.

SULAK GÖLLER, RIZE / Y. GÜNGÖR

VERÇENİK YAYLASI-KAPILI GÖLLER

KAPILI GÖLLER, RİZE / T. TARHAN

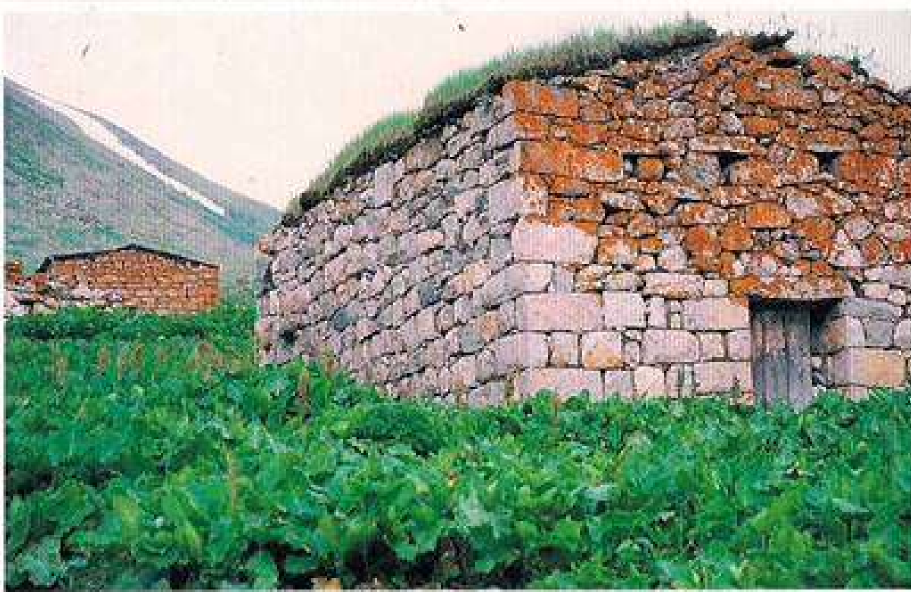
Bu rota iki farklı güzelliğin birden görülmesine olanak verir. Birbirine bağlanmış iki göl ve bu gölleri eteğinde barındıran kara piramit Verçenik, birbirini tamamlayan birer doğal mucizedirler. Biri olmazsa sanki öteki de olmaz gibi gelir. Pazar'da konaklayarak günübirlik bir yürüyüş yapabilir veya yaylada kalarak birkaç günlük yürüyüş aktiviteleri düzenleyebilirsiniz. Verçenik Yaylası'nın biraz ilerisinde kurduğunuz kamptan yola çıktıktan en fazla üç saat sonra Kapılı Göller'in kenarına varabilirsiniz. Yürüyüşünüz At Gölü'nden gelen Verçenik Deresi'nin kenarında devam edecek. Bu dağların en güzel tarafı patikalarının çok belirgin olması. Soldan gelen büyük bir dereyi görünceye kadar yürüyüşünüze devam edin. Dereye kadar olan

etabın eğimi yürüyüş için çok uygun. Dereye varınca solundan yükselmeye başlayın. Yarım saat sonra Kapılı Göller'in kenarına varacaksınız. Kapılı Göller birbirine bağlı iki büyük gölden ibaret. Göller yüzmek için yeterli ısıya sahip. Verçenik gölleri, Kaçkar gölleri kadar soğuk değil. Göllerde dinlendikten sonra Hemşin Aşıtı'na doğru yola çıkın. Verçenik zirvesini arkanıza aldığınızda tam karşınızdaki aşıt Hemşin Aşıtı'dır. Eğim, bazı yerlerde dikleşmesine rağmen çok yorucu değil. Bu etabın en güzel tarafı tektonizma sonucunda oluşmuş her fay düzlüğünde bir buzul gölünün bulunması. Hemşin Aşıtı'na vardığınızda Leşkayası Tepesi tüm görkemiyle karşınıza çıkacak. Biraz aşağıda ise iki küçük göl göreceksiniz. Bu aşıt aşağıdaki göllere Kapılı Göller denmesinin de ana nedeni. Çünkü bu nokta bir zamanlar Erzurum-Rize köyleri arasındaki en önemli ticaret yolunun üzerinde. Bu iki il arasındaki ticarette kapı görevi gördüğü için aşağıdaki göller de Kapılı Göller olarak anılmaya başlanmış. Aşıttan geriye baktığınıza göller ve arka plandaki Verçenik zirvesi tüm yorgunluğunuzu unutturacak. Eğer zamanınız varsa aşıtı kaplayan çimenlerin üzerine uzanın ve bir zamanlar bu aşıtın trafiğinin ne kadar kalabalık olduğunu düşleyin.

VERÇENİK YAYLASI, RİZE / Y. GÜNGÖR

BAŞYAYLA-ÇİÇEKLİ GÖL

Başyayla'da kamp kurularak bir gün kalınıp oradan da Çiçekli Göl'e yürüyüş düzenlenebilir. Başyayla sakinleri doğaseverlere karşı inanılmaz bir yakınlık gösteriyorlar. Çamlıhemşin'den sonra gireceğiniz Çat yolu bir buçuk iki saat sonra Başyayla'ya getirir sizi. Yol biraz karışık. Bu nedenle yolda rastladığınız insanlara sorarak zaman kaybını önleyebilirsiniz. Yaylaya ulaşmak için özel aracınızla da gidebilir, Pazar'dan Çiçekli Yayla'ya giden minibüslere de binebilirsiniz. Yaylanın hemen dibindeki düzlük kamp kurmak işçin ideal. Önce Çiçekli Yayla'nın beton yığınlarıyla kaplanmış evlerini göreceksiniz. Ne yazık ki Elevit, Tirovit ve Ayder gibi burası da tamamen betonlaşmış. Sakın moralinizi bozmayın. Başyayla'ya varınca da otantik özelliklerinden bir şey kaybetmemiş tipik Doğu Karadeniz Hemşin yayla evleri karşılayacak sizi. İki yıl öncesine kadar yaylada tek bir beton ev vardı. Umarım hâla öyledir. Bu yaylanın da betona yenik düşmesi son kalenin kaybedileceği anlamına geliyor çünkü. Sabah erken yayladan yola çıkan vasat bir grup, eğer hava da iyiyse aşıta kadar eğimi biraz dik olan bu rotayı dört beş saatte geçebilir. Yayladan itibaren yaz aylarında su bulmak çok zor, bu nedenle yanınıza su almayı unutmayın. Yaylanın üzerinden akan küçük dereyi geçince hafif eğimlerle yükselip yarım saat içinde çimenlerle kaplı bir alana geleceksiniz. Yaylanın tüm hayvanları burada besleniyor. Yaklaşık bir saatlik bir yürüyüşten sonra çayırlık bitecek ve kayalıkların arasındaki patikadan yükselerek kayalıklarla kaplı ikinci düzlüğe

BAŞYAYLA, RİZE / Y. GÜNGÖR

ÇAMLIHEMŞİN, RİZE / Y. GÜNGÖR

ulaşacaksınız. Kayalıklar bitecek ve önünüze yine çimenlerle kaplı küçük bir etap çıkacak. On dakikalık bir yürüyüşle bu etabı bitirdiğinizde aşıta varacaksınız. Buradan Hacıvanak Yaylası'nı görebilirsiniz. Bu yürüyüşün kilit noktası da burası. Aşıttan itibaren sağa doğru hafifçe yükselmeye başlayın. En küçük bir sapma yolunuzu kaybetmenize ve aşağılara inmenize neden olur. Çünkü göl sağa doğru yükseldiğiniz yamacın arkasındaki çanakta yer alıyor. Bu nedenle yanınızda yöreyi bilen biri yoksa mutlaka yayladan rehber alın. Eğer sis olmazsa yaklaşık yarım saat sonra yukarıdan gölü görebilirsiniz. Bu civardaki en güzel göllerden biridir Çiçekli Göl. Etrafı da kamp kurmaya elverişli.

VERÇENİK-KAÇKAR GEÇİŞİ

Doğa yürüyüşü yapan herkesin yaşaması gereken bir macera. Günübirlik değil. Teknik hiçbir zorluğu yok, ancak üst düzey dayanıklılık, sağlam psikoloji, kampçılık deneyimi, harita-pusula bilgisi ve iyi bir performans istiyor. Bu tür dağ geçişlerinin en zor tarafı her sabah çadır toplamak ve akşam çadırı tekrar kurmak. Kamp malzemeleri ve yiyeceklerle 25 kilodan fazla yükün yedi sekiz gün boyunca, günde 10 saat taşınması da işin bir başka zorluğu. Her gün 3000 metre yükseklikte bulunan bir aşıttan geçiliyor. Yani yürüyüş oldukça

yükseklerde yapılacak. Kamp yerleri kimi zaman bir yayla, kimi zaman da muhteşem bir buzul gölünün kenarı olacak. Bu etkinlik boyunca Kaçkar Dağları Milli Parkı boydan boya geçiliyor. Rize topraklarında başlayan yürüyüş Erzurum topraklarında devam edecek ve Artvin'de sona erecek. Yürünen mesafe 70 kilometreyi buluyor. Etkinlik sırasında birçok kez kendinize "Neden buradayım" diye kızacaksınız ama etkinlik bitince yıllarca anlatacak anılarınız birikmiş olacak. Rota özetle şöyle. Öncelikle Rize'nin Pazar ilçesinden Verçenik Yaylası'na gitmek gerekiyor. Bir minibüs kiralayarak 3-4 saatlik bir yolculuk sonrasında yaylaya varacaksınız. Burada bir gece dinlendikten sonra ertesi gün erken saatlerde kampı toplayıp yola çıkın. Verçenik Yayla'sı-Mocar Gölü etabının ilk kısmı trekking için biraz dik bir eğime sahip. Yürüyüşe başlar başlamaz eğim yukarı çıkmak başta biraz yorabilir. Verçenik'ten başlayan yürüyüş Sulak Göller-Başyayla-Hacıvanak Aşıtı-Yıldız Gölü- Hacıvanak Yaylası-Hodiçur Aşıtı-Döner Göl-Davalı Yaylası-İsimsiz Göl-Deniz Gölü-Kaçkar zirve tırmanışı-Dilberdüzü-Hastaf Yaylası-Olgunlar Mahallesi güzergâhını takip ederek Yaylalar köyünde sona erer. Yürüyüşün en zor etabı Davalı Yaylası- İsimsiz Göl- Deniz Gölü güzergâhıdır. Mesafe çok değil ama oldukça dik çıkılıyor. Unutulmaması gereken bir şey daha var: Yürüyüş başladıktan sonra Artvin'e bağlı Yusufeli'nin Yaylalar köyüne kadar alışveriş yapacak bir yer yok. Yiyeceklerinizi ona göre alın.

YAYLALAR KÖYÜ-AYDER YAYLASI

Kaçkar Dağları'nın en ilgi çeken yürüyüş rotasıdır bu. Bu kez Artvin'den-Rize'ye geçiş için kullanılıyor. Yürüyüşe araçla gidebileceğiniz Artvin'in Yusufeli ilçesine bağlı Yaylalar köyünün Olgunlar Mahallesi'nden başlayacaksınız. Diğer kamplı yürüyüşlerde olduğu gibi gerekli donanımınızın olması şart. Gece konaklamalı tüm yürüyüşler için mutlaka kampçılık deneyimi olmalı. Yüzünüzü Kaçkar yönüne verdiğinizde sağınızdan gelen dereyi takip edeceksiniz. Derenin adı Dübe. Adını da doğduğu Dübe Düzü'nden

NALETLEME PATIKASI, YUSUFELI, ARTVIN / Y. GÜNGÖR

DÜBE YAYLASI, YUSUFELİ, ARTVİN / Y. GÜNGÖR

almış. Mahalleden çıktıktan bir saat sonra Dübe Yaylası'na varacaksınız. Bu aradaki patika, yürünmesi çok rahat bir patika. Yayladan sonra eğim yavaş yavaş artmaya başlayacak. Görkemli bir şekilde akan dere kanarında yarım saat yürüdükten sonra patikayı takip ederek yavaş yavaş yükselmeye başlayacaksınız. Öyle bir an gelecek ki kendinizi bir çiçek tarlası içinde bulacaksınız. Yükseldikçe çiçekli zemin kayalık bir zemine dönüşecek ve küçük bir sırt aşılınca bir anda kayalarla kaplı farklı bir dünyanın içine gireceksiniz. Hedefiniz tam karşınızda görünen ve size oldukça uzak gelecek olan Naletleme Aşıtı. Aşıta ulaşan patikanın eğimi önce çok düşükken aşıta yaklaşınca dikleşmeye başlıyor. Aşıttan sonra en fazla bir saat yürüyerek Çeymakçur göllerine varacaksınız. Burada istediğiniz yerde kamp kurabilirsiniz. Ertesi sabah erkenden kalkarak dereyi takip ederek iki saat içinde önce Yukarı sonra da Aşağı Çeymakçur yaylalarına varacaksınız. Buradan itibaren yol var ama bir saat daha yürüyerek Keler Düzü'nde kamp kurabilirsiniz. Ertesi sabah buradan yola çıkacaksınız. Muhteşem bir ormanın içinde hiç acele etmeden yürüyün ve doğanın tadını çıkarın. Birkaç saat sonra kendinizi kaplıca keyfi yaparken bulabilirsiniz. Bu rotayı bir turizm firmasıyla da yapabilirsiniz, birkaç arkadaş toplanarak kendi başınıza da. Rota bulmakta problem yaşarsanız Yaylalar köyünden İsmail Altunay'dan destek alabilirsiniz.

BEYAZSU YAYLASI-YILDIZLI GÖL

Beyazsu Yaylası sırtını Karçal Dağları'na dayamış çok güzel bir yayla. Bu yürüyüşü yapmak için öncelikle Borçka'nın Beyazsu Yaylası'na gitmeniz gerekiyor. Borçka-Beyazsu Yaylası arasındaki mesafe yaklaşık 50 kilometre. Ancak yolun birkaç noktası gerçekten çok kötü. Yaylada kamp yapacak yer de var, konaklayacak yer de. İsmini yaylanın girişindeki beyaz köpükler çıkaran sudan alan yaylada TEMA'nın yardımıyla yapılan bir de pansiyon var. Pansiyon 24 kişiye hizmet verebiliyor. Burada kamp kurarak veya pansiyonda kalarak yürüyüşler yapabilirsiniz. Bu yürüyüşlerden en güzeli yaylaya iki saat uzaklıktaki Yıldızlı Göl ve Gorgit Yaylası rotası. Yüzünüzü Karçal Dağları'nın görkemli zirveleri olan Üç Kardeşler'e çevirin. Yıldızlı Göl rotası solda kalacak. Yarım saatlik bir yürüyüşle yaylanın dışına çıkarak ana patikaya ulaşacaksınız. Patika kısa süre sonra ikiye ayrılıyor. Yukarı doğru giden patikayı takip ederseniz yaklaşık bir saat sonra çok kötü bir zeminden inmeye çalışarak aşağıdaki patikaya ulaşmaya çalışırsınız. Oysa aşağı giden patika daha düzenli ve güvenli. Sel nedeniyle patika her yıl yer değiştiriyor ama Yıldızlı Göl'e giden aşıt çok belirgin. Patikadan yavaş yavaş yükselerek kısa bir süre sonra adeta halı desenine dönüşmüş bir çiçek tarlasıyla karşılaşacaksınız. Yarım saat içinde burayı da geçip Yıldızlı Göl'e ulaşan aşıta varacaksınız. Karçal'ın zirvelerinin birinde bulunan çanakta üç adet göl var. Bunlardan en büyüğü olan Yıldızlı Göl, ismini geceleri gölde yansıya yıldızlardan almış. Göllerden akan sular

BEYAZSU YAYLASI, BORÇKA, RIZE / Y. GÜNGÖR

aşağılarda Maçahel'in derelerine karışıyor. İyice dinlendikten sonra geldiğiniz aşıta yürüyebilirsiniz. Tabii karşınızdaki sırtı takip ederek yaylaya farklı bir rotadan da dönebilirsiniz. Hava güzelse yürüyüşünüzün bu kısmı muhteşem bir manzara eşliğinde devam edecek. Belli bir süre sona sırt bitecek ve komarlarla kaplı bir yamaca varacaksınız. Yamacı inince hayvanların otladığı bir düzlüğe geleceksiniz. Buradan Beyazsu Yaylası gözüküyor. Sol yamaçtaki patikaya girdiniz mi en geç iki saat içinde yaylaya varırsınız.

MAÇAHEL-MARAL ŞELALESİ

Maçahel düşler diyarına açılan bir kapı. Bu kapıdan içeri girince yaşamın yeşil ve tonları üzerine kurulduğunu düşünebilirsiniz. Bu vadide insan kendini bir rüyadaymış gibi hissediyor. "Yeryüzündeki cennet" diyen de var, "saklı cennet" diyen de. Ne denirse densin, önemli değil. Ülkemizin en ücra köşelerinden birinde, muhteşem doğası ve o doğaya anlam kazandıran bir hayatı sürdüren güzel insanlarıyla bu vadinin kendisi önemli. Maral Şelalesi ise bu saklı cennetin en nadide değeri. Camili köy merkezinden yürüyerek iki

MAÇAHEL, ARTVİN / Y. GÜNGÖR

buçuk üç saatte gidiliyor. Rota Camili'deki TEMA konukevinin önünden başlıyor ve Maral köyü sınırları içinde yer alan Maral Şelalesi'ne kadar uzanıyor. TEMA'nın konukevinin önünden geçen yol sağa kıvrılıyor. Bu yolu takip edin. Yol yavaş yavaş yükselerek devam ediyor. Bu yolu yürürken kendinizi bir film platosundaymış gibi hissedeceksiniz. Yol kenarındaki evler başka bir dünyaya aitmiş gibi duruyor. Yol yürümek için uygun ama hafif bir yağmur çiseledi mi çamur oluyor hemen. Bu yolun en etkileyici yanı yaşlı kayın ağaçlarının tepenizde doğal bir şemsiye görevi görerek güneşi engellemesi. Kayın ağaçlarının üzerinde tek tük de olsa karakovan var. Son evlerin de geride kalmasından sonra eğer fotoğraf çekiyorsanız makro objektiflerinizi takarak hazır olun. Dünyanın en güzel pozunu veren kelebekleri fotoğraflayamamak bu etapta imkânsız gibi. Hafif bir eğimle aşağı inen yol bir dereyi geçtikten sonra tekrar yükselmeye başlayacak ve sizi kısa bir süre sonra da eski bir ahşap evin kenarındaki çeşmeye getirecek. Yol biraz ileride sona eriyor. Ancak bizim rotamız ahşap evin arkasındaki küçük patikaya bağlanıyor. Bu patika oldukça dik inerek Maral Şelalesi'ne kadar ulaşıyor ancak inişte iki yerde merdiven var. Bu merdivenler olmasa şelaleye ulaşmak birçok kişi için imkânsız olur. Hava ne kadar sıcak olursa olsun dereye indikten sona birden serinlediğini hissedeceksiniz. Çok değil 40-50 metre yürüyerek şelalenin dibine varabilirsiniz. Hava sıcaksa şelalede yüzebilirsiniz ama suyun soğuk olduğunu da unutmayın sakın.

MAÇAHEL, ARTVİN / Y. GÜNGÖR

YAYLALAR KÖYÜ-KINDEVUL AŞITI *Yusufeli – Artvin*

KINDEVUL TEPE YUSUFELİ, ARTVİN / Y. GÜNGÖR

Bulut vadisi içinde gizlenmiş bir cennet. Taş evler yüzyıllara meydan okuyor. Bulut Dağları'nın eteklerinden koparak akan irili ufaklı derelerin kenarında yapacağınız yolculuk sizi hiç düşünemeyeceğiniz bir hayal dünyasının içine atacak. Dağların tepelerinde her an patlayacakmış gibi duran yağmur bulutları sayesinde ilginç doğa olaylarına da şahit olacaksınız. Birkaç saatlik bir yürüyüşten sonra Kındevul Aşıtı'na vardığınızda kuzeyinizde sisli, bulutlu ve yağmurlu, güneyinizde ise günlük güneşlik bir havaya eşlik edeceksiniz.

Yürüyüş için başlangıç sizin tercihinize kalmış. Yaylalar köyünün girişindeki eski kemer köprünün hemen yanından yamaca doğru giden patikaya vurdunuz mu, yarım ile bir saatlik bir sürede Karamolla Mahallesi'ne varırsınız. Buradan Körahmet Mahallesi de 20 dakika. Körahmet'e kadar araç çıkıyor ancak patikada yürümek çok daha keyifli. Yavaş yavaş yükselirken Bulut Deresi'nin gürültüsüne, Bulut Dağları'nın muhteşem görüntüsü karışıyor ve manzara tamamlanıyor. Körahmet'ten sonra Satelef Yaylası'na kadar yaklaşık bir saat dümdüz bir patikada yürüyeceksiniz. Körahmet–Satelef Yaylası arasında küçük derelerin aktığı vadiler kelebek kaynıyor. Satelef'i geçtikten sonra yarım saatlik bir yürüyüşle Bulut Deresi ile Kındevul Deresi'nin birleştiği noktaya varacaksınız. Bu birleşme noktasından sağdan yani kuzeyden gelen ve Bulut Deresi'ne karışan dereyi takip edin. Hemen yükselmeye başlayacaksınız. Bu etap yürüyüşün en zorlu kısmı. Bu nedenle bu etabı geçmeden mataralarınızı doldurun. Son etaptaki iri kaya bloğu keskin köşeli olduğu için dikkatli yürümek gerekiyor. Zemin kısa bir süre sonra toprağa dönüşecek. Bu aşıta vardığınız anlamına geliyor.

YAYLALAR KÖYÜ-DENİZ GÖLÜ

Kaçkar Dağları'nın en popüler bölgesi. Eşyalar katırlarla taşınıyor. Hem Yaylalar köyünde hem de son köyün son mahallesi olan Olgunlar'da ahşap ve temiz pansiyonlar var. Yürüyüş bir buzul vadisi olan Büyükçay Vadisi'nin tabanından devam ediyor. Hastaf Yaylası'ndan itibaren yavaş yavaş dikleşmeye başlıyor. Hastaf Yaylası-Dilberdüzü iki üç saat. Buradan Kaçkar Dağları'nın en yüksek ve en derin gölü olan Deniz Gölü ise iki üç saat sürüyor. Deniz Gölü, Kaçkarlar'ın en güzel manzaralı gölü. Günübirlik yürüyüşler içinde en uzunu. Göle en güzel zamanında varmak için sabah saat 05:00 gibi yola çıkmak lazım. Olgunlar-Hastaf Yaylası arası vasat bir ekip için iki saat sürer. Patika oldukça geniş ve eğim düz. Burası bu yürüyüşün en kolay etabı. Hastaf Yaylası-Dilberdüzü arası da iki üç saat sürer. Bu etabın patikaları yavaş yavaş eğim kazanarak 2 bin 900 metre yükseklikteki Dilberdüzü'ne varır. Bu etabın zorluk derecesi ortadır. Burada iyice dinlendikten sonra Dilberdüzü'nün arkasındaki dik eğimli bölgeye doğru yürüyün. Zaten patika da kendini belli eder. Dik olması sizi ürkütmesin. Kayalıkları arasında çok iyi açılmış patikalar var. Bu etap teknik açıdan çok zor olmamakla birlikte yürüyüşün son etabı olduğundan yorgunluk artar. Bu nedenle bu etabı zor bir etap olarak görüyorum. Patika o kadar geniş ve belirgin ki kaybetmenize imkân yok. Eğer yolda yorulursanız sakın vazgeçmeyin. Kısa bir süre sonra dünyanın en güzel göllerinden biriyle karşılaşacaksınız. Göl, 3 bin 376 metre yükseklikte. Derinliği ise yaklaşık 60 metre. Deniz Gölü'nün muhteşem güzelliği sizi büyüleyecek.

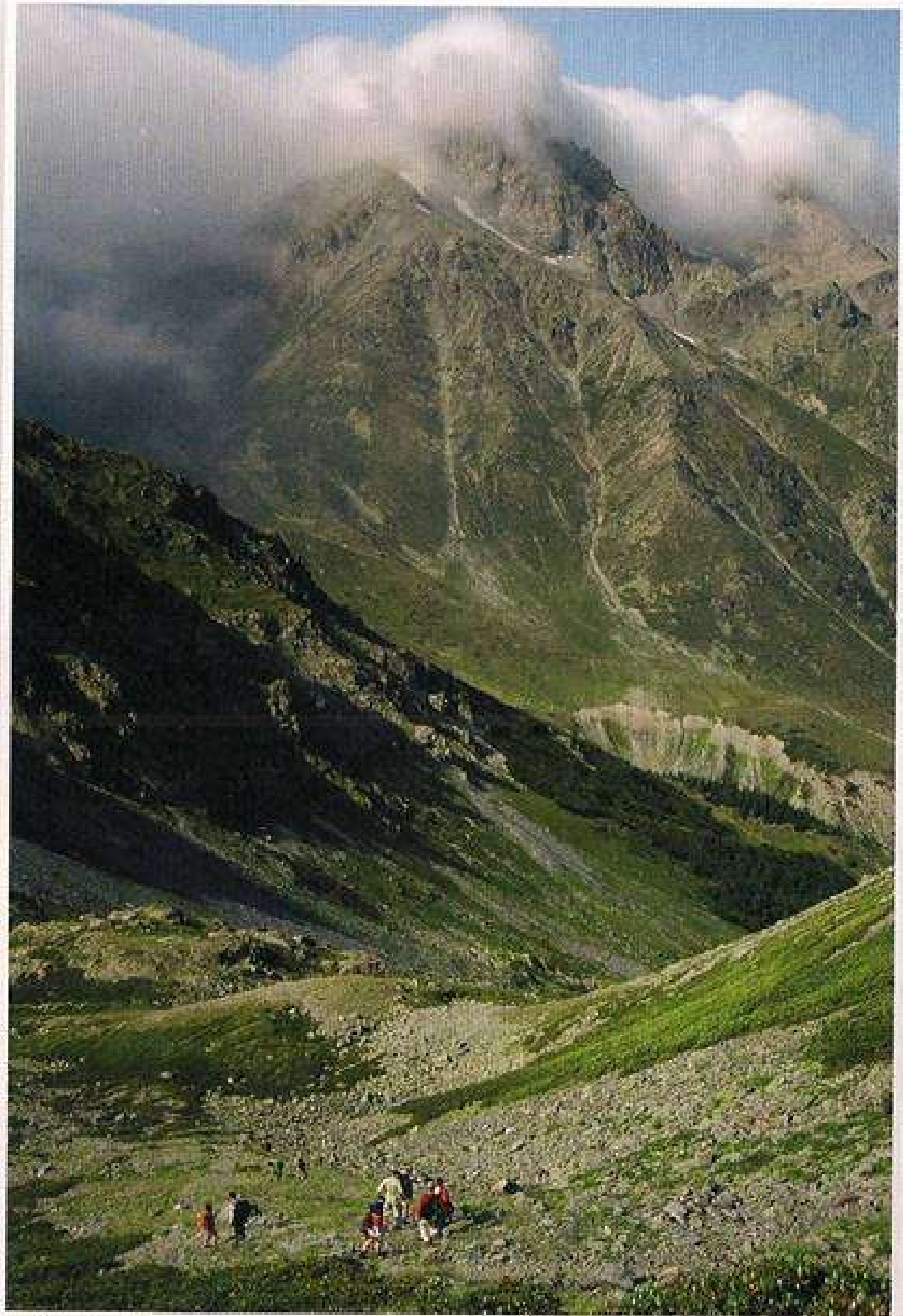
BARHAL-KARAGÖL

Artvin'in Yusufeli ilçesine bağlı Barhal köyünün, Altıparmak Dağları eteklerinde bulunan Naznara ve Amanesget mahallelerinden başlayan yürüyüş gidiş dönüş 6-10 saat arasında bir zaman diliminde tamamlanabilir. Bu rotada yürürken kendinizi kısa sürede bölgenin geleneksel yaşamından kesitlerin, henüz betonlaşmanın işgaline uğramamış evlerin ve el değmemiş muhteşem bir doğanın içinde bulacaksınız. Yürüyüş Altıparmak Dağları'nın en güzel göllerinden biri olan Karagöl'de sonlanacak. Yaklaşık 2 bin 900 metre yükseklikteki göl, yüksekliği 3 bin 500 metreye yaklaşan zirvelerin arasına sıkışmış gizli bir cennet gibi. Gölden, Marsis Dağı'nın sisler arasındaki görüntüsü doğaseverlerin belleklerinden kolay kolay silinmez. Yürüyüş Amanseget Mahallesi'nden başlıyor. Bu nedenle Barhal'da geceleyip sabah erkenden yürüyüşün başladığı noktaya araçla gitmek gerekiyor. Yürüyüşe Barhal'dan da başlanabilir ama gidiş dönüş için oldukça uzun bir yol.

Naznara ve Amanezget mahalleleri bu sırt boyunca yukarı doğru sıralanmış evlerden oluşan küçük yerleşimler. Altıparmak Dağları tüm görkemiyle eşlik edecek yürüyüşünüze. Sağınızdaki Marsis Tepe de sisler arasında bir görünüp bir kaybolacak. Bu etap 15-20 dakika sürer ancak zemin bu etapta biraz kaygan.

Kısa sürede eğim düzleşecek ve sağınızda orman, solunuzda derin bir vadi yavaş yavaş yükselmeye başlayacaksınız. Hemen ardından orman aşağılarda kalacak ve kayalık bir kesime varacaksınız. Çanağa inen patikayı takip ederek aşağı inin ve buradan göle giden patikayla birleşin. Kayalıklara paralel giden patikada rahat bir yürüyüşle 15-20 dakika sonra Karagöl'ün bulunduğu çanağa ulaşırsınız ama göl hemen kendini göstermez. Gölü çevreleyen düzlükte beş dakika daha yürümek gerekecek. Sonra muhteşem görüntüsüyle Karagöl çıkacak karşınıza. Dönerken yaşadığınız tüm zorlukları unutacak ve beyninizin bir köşesine doğadan muhteşem kareler kaydedeceksiniz. Bu kareler o kadar bağlayıcı olacak ki hemen yeni bir rota planı yapmaya başlayacaksınız.

BARHAL, YUSUFELİ, ARTVİN / Y. GÜNGÖR

ÖZGÜVEN KÖYÜ-CİRO ŞELALESİ

Bu da pek bilinen bir rota değil. Altıparmak Dağları'nın arasında kalmış saklı bir güzellikler diyarı. Özgüven köyü Yusufeli ilçesine bağlı. Yusufeli Barhal arasındaki Bıçakçılar yol ayrımından sağa dönülüyor. Araçla yaklaşık bir saatlik bir yolculuktan sonra Altıparmak Dağları'nın arasında sıkışmış kalmış olan Özgüven köyüne varacaksınız. Bu yol epey virajlı ama buraların yollarıyla karşılaştırıldığında çok iyi. Bazen biraz ürkütüyor o kadar. Köyden sonra yol devam ediyor ama çok kötü. Buradan itibaren muhteşem doğanın tadını çıkarmak için yürümenizi öneririm. Çünkü köy adeta kayıp bir kent gibi dağların arasında kalmış. Bu dağların arasında yürümek çok keyifli oluyor. Sis basınca ansızın

farklı bir ortam beliriyor. Eğer mevsim sonbaharsa yürüyüşünüz biraz uzun sürebilir. Çünkü yol boyunca üç farklı türde olan böğürtlenleri yemekten yürüyemiyor insan. Yürüyüşe başladıktan bir buçuk iki saat sonra derenin kenarındaki orman kulübesine varacaksınız. Kafanızı derenin geldiği yöne doğru çevirerek yukarı bakın. Birkaç basamak halinde tam 165 metreden dökülen Ciro Şelalesi'ni göreceksiniz. Derenin kenarındaki patikayı takip ederek yarım saat içinde şelalenin dibine kadar yaklaşabilirsiniz. Şelalenin en güzel tarafı, dibindeki kayalıklar sayesinde hiçbir zarar görmeden altında durabilmeniz. Eğer hava sıcaksa girin altına. Su biraz soğuk ama tüm yorgunluğunuzu alacağından emin olabilirsiniz. Yemeğinizi burada yedikten sonra yavaş yavaş toparlanıp şelalenin üzerinden arka tarafa doğru giden patikaya girin. Uzaktan biraz ürkütücü gözükse de kayaların arasındaki patika oldukça geniş ve güvenli. Yukarı çıkınca aşağıdaki tabloyla tamamen zıt bir görüntüyle karşılaşacaksınız. Aşağıda kayalıktan geçilmezken burada neredeyse kaya bulmak mümkün değil. Dümdüz bir çayırlıkta akan su menderesler çiziyor ve aşağıdaki şelaleyi oluşturuyor. Bir zamanlar bu çayırlıkta yüzlerce inek, binlerce koyun otlarmış. Oysa şimdi ıssızlık hâkim ortama. Bir zamanlar ot yetmezken şimdi sadece yabankeçileri besleniyor buralarda. Buradan çok oyalanmadan geri dönün. Özgüven'de birileri ile sohbet de edebilirseniz eğer, dinlediğiniz öyküler burada yaşayanlarla daha sıcak bağlar kurmanıza vesile olacak.

ÇAMLIBEL YAYLASI-GÜNGÖRMEZ DAĞI ETEKLERİ

Çamlıbel, Yusufeli'nin Çevreli köyünün yükseklerdeki en güzel yaylası. Araçla yaylaya giderek yürüyüşe buradan başlayabilirsiniz. Yayladan sonra su yok, bu nedenle yanınıza yeteri kadar su almayı unutmayın. Yaylanın içinden geçen yol kıvrılarak yukarı doğru çıkıyor. İlerideki ormana giden yol ise bir süre sonra bir evin yanında sona eriyor. Yolun karşısındaki orman muhteşem; 45 dakikalık bir yürüyüşün en etkileyici öğesi olacak. Öncelikle ormana tek başınıza girmeyin. Orman gerçekten çok ürkütücü. Birbirine yanaşmış ağaçların arasından giden patika bazen küçük kütle hareketleri nedeniyle bozulmuş. Patikanın üzerine yer yer ağaç da düşmüş. Bu yürüyüşü daha da engebeli ve

GÜNGÖRMEZ DAĞI, YUSUFELİ, ARTVİN / Y. GÜNGÖR

heyecanlı hale getiriyor. Rotanın birçok yerinde ağaçların görkeminden gökyüzünü göremeyeceksiniz. Belli bir süre sonra orman bitecek ve kayalıklar başlayacak. Bu kayalıklardan birine çıkın ve aşağıdaki çanağa bakın. Bu dağ sistemine adını veren Güngörmez Suyu buradan akıyor. Suya bu ismin verilme nedeni sadece güneş battıktan sonra akması. Bu özelliği nedeniyle yöre halkı arasında biraz kutsal gözüyle bakılıyor suya. Oysa olay çok basit. Çanaktaki buzul kütlesi gece donuyor. Bu bölge çok fazla güneş almadığı için buz ancak akşama doğru eriyebiliyor ve aşağıya su olarak iniyor. Aladağlar'daki, Akşam Pınarı da aynı özelliğe sahip. Yaylaya geri döndükten sonra Çoruh Vadisi'ne olabildiğince yukarıdan bakmak için sırt boyunca yürümeye başlayın. Yayladan birini yanınıza alırsanız iyi olur. Yol bulmak için değil ama mantar toplamak için çok gerekli. Yükseldikçe Çoruh Nehri'nin tüm özellikleri ortaya çıkmaya başlayacak. Yukarı baktığınızda ise Güngörmez Dağı'nın önündeki sivri zirveleri göreceksiniz. Bu dağların bir özelliği de adeta çiçek tarlası olmaları. Rota boyunca çiçeklerin arasında değil çiçek tarlalarının içinde yürüyeceksiniz. Geri döndüğünüzde topladığınız mantarları bir sobanın üzerine yerleştirip göbek kısmına biraz tuz dökün; kısa bir süre sonra mantar suyunu vermeye başlayacak ve göbek suyla dolacak. Bu suyu için. Böyle bir yerde ancak böyle bir lezzet olabilir. Ancak mantarları çok iyi tanıyan, bilen biri yoksa kendi başınıza bu dediklerimi asla yapmayın.

YEDİGÖL KÖYÜ-PİDASOR YAYLASI-HEMŞİN AŞITI

İspir-Yedigöl köyü arası araçla bir saat. Yol bölgenin en güzel vadilerinden biri olan Salaçur Vadisi'nin tabanından geçiyor. Yedigöl köyünden yola çıktıktan 45 dakika sonra Pidasor Yaylası'na varacaksınız. Bu yaylaya Tivasor diyenler de var. Aracın gideceği son nokta burası. Bu yürüyüşüm amacı Hemşin Aşıtı'na çıkarak buradan Verçenik zirvesi ve zirvenin dibindeki Kapılı Göller'i izlemek. Yayladan sonra batıdan gelen Çatak Dere'yi takip edin. Bu ilk etap fazla yorucu değil. Derenin 100 metre kadar üstünden giden patikayı

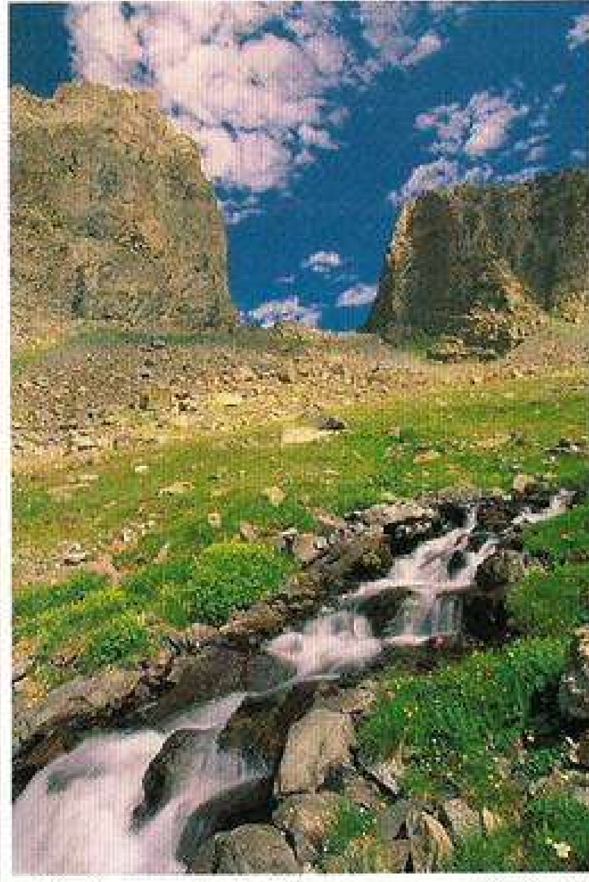

takip etmeniz yeterli. Patika hemen yaylanın çıkışından başlar. İlk birkaç yüz metre oldukça geniştir. Sonra yukarıdan gelen taşların biriktirdiği bir yamaç molozunun içinden geçer. Eğim yürümek için son derece uygun. Sağ tarafınızda kalan 3 bin 478 metrelik Leşkayası Tepesi'nin kütlesini geçinceye kadar yürüyün. Tepe az da olsa gerinizde kaldığında sağdan yani kuzeyden gelen bir dere göreceksiniz. Yayladan bu nokta vasat bir ekip için bir saatten az sürebilir. Yürürken karşınızda bir zirveler grubu göreceksiniz. Bu zirveler grubu ile sağınızda kalan kütlenin arasından bir dere akar. Bu dere yanından yürüdüğünüz Çatak Dere ile birleşinceye kadar yürüyün. Bizim rotamız kuzeyden gelen derenin sonunda. Bu nedenle bu birleşme noktasından itibaren kuzey yönünde yukarıdan gelen dereyi takip edeceğiz. Bu noktadan itibaren eğim yavaş yavaş dikleşmeye başlayacak. Dere kenarındaki patikayı takip edin. Eğimin çok az dikleşmeye başladığı nokta göle yaklaştığınız anlamına gelir. İki derenin birleştiği yerden yola çıktıktan bir iki saat sonra bir gölün kenarına varacaksınız. Geniş bir düzlükte bulunan bu göl aynı zamanda ideal bir kamp yeri. Muhteşem bir de manzarası var. Burada kısa bir süre dinlenerek gölün tadını çıkarın. Moladan sonra kuzeye döndüğünüzde biraz ileride zirvelerin arasında geniş bir boyun göreceksiniz. Bu boyun Hemşin Aşıtı'dır. Gölden çıktıktan yarım saat sonra aşıta vardığınızda karşınızda Verçenik zirvesinin nefes kesen manzarasını bulacaksınız.

YEDİGÖL KÖYÜ- MAL GÖLÜ- DELİ GÖL

Pidasor Yaylası'ndan kuzeye doğru giden patikaya girin. Patikanın iki girişi var. Biri yaylanın arkasındaki yamaçlardan, biri de yolun bittiği noktanın yakınından akan derenin kenarından başlar. Bu iki patika yukarıdaki eski yaylada buluşur. İlk etap biraz yorar. Çünkü yürüyüşe yokuş çıkarak başlayacaksınız. İlk etap kısadır, yarım saat civarında sürer. Yokuşun sonunda iyice yıkılmış eski bir yaylaya varacaksınız. Bundan sonra eğim daha uygun hale gelecek. Bu etaptan sonra yapacağınız tek şey yukarıdan gelen dereyi takip etmek olacak. Dere bulduğu her yolu kullandığı için burada birkaç farklı noktadan geniş olarak akıyor. Dereyi takip edin. Eğim çok yorucu değil. Yürümek için oldukça uygun. Yukarı çıkarken sağınızda ve solunuzda yükseklikleri 3 bin 400 metre civarında pek çok zirve göreceksiniz. Bu zirvelerden en belirgin olanı Mal Gölü'ne kadar sol yanınızda size eşlik eder. Eğer iki zirve arasındaki aşıta doğru giderseniz Deli Göl'e varırsınız. Dere boyu bir saat civarında bir yürüyüşten sonra eğim biraz dikleşecek. Bu eğimi çıktığınızda taşlarla kaplı düzlüğe varacaksınız. İleri doğru baktığınızda yolunuzun üzerinde kayalardan ibaret küçük bir yükselti göreceksiniz. Mal Gölü buradan itibaren başlıyor. Eğer dereyi değil de sağdan giden patikayı takip ederseniz. Önce aşağılardan gördüğünüz kayalığın dibindeki küçük göle varırsınız. Bu göl ilkbaharda Mal Gölü'nün bir parçasıdır. Ancak sonbaharda su azaldığı için gölden kopar. Mal Gölü bölgedeki büyük göllerden biri. Suyu da diğer göllere oranla daha sıcak. Hayvanlarca kirletildiği için gölden su almak yerine

PIDASOR YAYLA, İSPİR, ERZURUM / Y. GÜNGÖR

civarında akan derelerden almayı tercih edin. Eğer yükünüz çok ağır değilse ve kondisyonunuz da orta düzeyde ise, doğanın tadını çıkararak Pidasor Yaylası'ndan Mal Gölü'ne dört saatte varabilirsiniz. Mal Gölü'nden kuzeye baktığınızda Verçenik zirvesinin farklı bir yüzünü tüm heybetiyle izleyebilirsiniz. Zirveyi daha yakından izlemek istiyorsanız bir saat daha yürüyerek kuzeydeki aşıtlardan herhangi birine çıkmanız yeterli.

MAL GÖLÜ, İSPİR, ERZURUM / C. OĞUZTÜZÜN

YEDİGÖL KÖYÜ-YEDİGÖLLER

Yedigöl köyünden araçla gidilecek en son nokta Çaşurluk Dere ile Çatak Dere'nin birleşerek ana dereyi oluşturduğu düzlük. Bu düzlükten sonra iki derenin birleştiği noktadan itibaren batıdan gelen Çaşurluk Dere yönüne yürünecek. Eğer iki derenin birleştiği noktanın gerisindeki patikalardan Hacıdamı Yaylası üzerinden gitmeye kalkışırsanız daha fazla yorulursunuz. Bu yol kısa gibi görünmesine rağmen dik bir eğime sahip ve yorucu. Böyle durumlarda, biraz uzun da olsa suyun en uygun aktığı eğimi takip etmekte yarar var. Zaten oldukça yayvan olan vadi içindeki patikalar yürümenizi çok kolaylaştıracak. İlk etap düz ancak fazla uzun değil. Yola çıktıktan bir iki saat sonra dere yavaş yavaş güneye doğru dönmeye başlayacak ve eğim de artacak. Dere iyice güneye döndüğünde adımlarınız daha yavaşlayacak. Yükseldikçe yüksek zirvelerin arasında kaldığınızı hissetmeye başlayacaksınız. Patika bazen toprak olacak bazen de taşlıklardan geçeceksiniz. Dere ikiye ayrılacak. Sağdaki dere çifte göllerden gelir. Siz soldan gelen dereyi takip edin. Bu dere de bir süre sonra ikiye ayrılacak. Soldan gelen küçük bir dereyi dikkate almayın. Şaşırır da bu dereyi takip ederseniz hem oldukça dik bir eğim çıkar, hem de dere bittiğinde geri dönmek zorunda kalırsınız. Bu nedenle büyük dereden ayrılmayın. Zaten bu ayrıma geldiğinizde yüksek doruklar daha da belirginleşecek. Özellikle solunuzdaki sivri zirve sizi hiç yalnız bırakmayacak. Buradan bir saat

daha yürüdüğünüzde göllerin bulunduğu düzlüğe varacaksınız. İlk olarak sizi birbirinden uzun bir kara parçası ile ayrılmış iki göl karşılayacak. Bu göllerin arkasında da diğer göller var. Burada toplam yedi adet göl var. Bu nedenle de adı Yedigöller. Bu göllerin en büyüğüne ortasındaki adadan dolayı Göbekli Göl adı verilmiş. Eğer hava güzelse göllerin etrafında birkaç saat geçirebilirsiniz. Zaten tün göllerin etrafını dolaşmak epey bir zamanınızı alır. Bu göller bitki çeşitliliği bakımından da çok zengin.

NARMAN KANYONU

Narman Kanyonu veya kırmızı periler diyarında yapılacak bir yürüyüşün tehlikeli bir yanı yok ama bir gün boyunca doğanın ne büyük bir sanatçı olduğunu izleyebileceksiniz. İlk kez 2002 yılında Atlas dergisinde tanıtılmasıyla gündeme gelen Narman Kanyonu her geçen gün biraz daha tanınmaya başlıyor. Narman–Pasinler yolunun 11. kilometresinden itibaren başlayan kırmızı peribacaları tam 12 kilometrekarelik bir alanı kaplıyor. Peribacalarının ve vadinin en iyi gözlendiği yer ise Yoldere

köyü civarı. Buradaki peribacalarının Kapadokya ve Afyon'daki peribacalarından farklı bir oluşumu var. Aşınma sistemleri aynı ama Narman volkanik değil, sedimanter. Narman'dan Pasinler'e doğru yola çıktığınızda birkaç kilometre sonra toprağın renginin değiştiğini göreceksiniz. Bu değişimden kısa bir süre sonra da yolun sağında peribacaları görünmeye başlayacak. Araçla vadinin girişindeki futbol sahasına kadar gidebilirsiniz. Burada gereken hazırlıkları yaparak öncelikle sahanın biraz ilerisindeki görkemli iki peribacasını ziyaret edin. Daha sonra vadi boyunca yürüyün. Karşınıza çıkacak her bir vadi sisteminin farklı güzellikler barındırdığını hayranlıkla izleyeceksiniz. Her vadi sistemi bir iki saatlik yürüyüş rotaları barındırıyor. Yürüyüş bir saat sonra vadinin sonunda bitecek ve karşımıza iki vadi sistemi çıkacak. Hangisinden giderseniz gidin yamaçlardaki patikalar sizi kısa süre sonra vadiye tepeden bakan ve muhteşem bir manzaraya sahip olan bir noktaya getirecek. Yükseklere çıktıkça bastığınız yerlere dikkat etmenizi öneririm. Çünkü aşınma sonucunda peribacalarından dökülen küçük çakıl taneleri sert zeminde ciddi bir kayma riskini ortaya çıkarıyor. Ters bir hareket kayarak zarar görmenize neden olabilir. Geri dönerken daha çok dikkatli olmanız gerekiyor. Yorgun olmanız hata yapmanıza neden olabilir. Ayrıca kanyonda hiç su yok. Bu nedenle yanınıza fazladan su almayı da unutmayın.

NEMRUT KALDERASI

Nemrut Dağı dünyanın en önemli jeolojik oluşumlarından biri. Yüksek bir volkanik dağın ani bir patlamayla çökmesi sonucu oluşan "kaldera"ların en iyi örneği olarak da öne çıkıyor. Patlamanın şiddetiyle yaklaşık beş bin metre civarında olan yüksekliği 3 bin 100 metreye kadar düşmüş. Bu özelliğinin yanı sıra kalderada bulunan göller de çok ilgi çekici. Göllerin birinin hâlâ sıcak olması ve göllerin kenarındaki bazı noktalardan sıcak buhar çıkması ise dağın hâlâ aktif olduğunu gösteriyor. Nemrut Volkanı'nın içine, göllerin kenarına kadar yol gidiyor. Volkana hem Tatvan, hem de Ahlat'tan gidebilirsiniz. Kalderanın içine inmeden yukarıdan gözlemenizi tavsiye ediyorum. Önce sıcak suyun olduğu göle gidin. Bu göl diğerlerine göre çok daha küçük. Daha sonra büyük göle gidebilirsiniz. Gölün etrafında dolaşırken kayaların arasında bazen ince bazen de kalın tabakalar halinde siyah renkli parlayan bir taş göreceksiniz. Bu taş doğal bir camdır. Adına obsidiyen dediğimiz bu volkancamı yüzeye çıkan lavların ani soğumasıyla oluşmuş. Çevreyi dikkatle gözlerseniz bu taşı bloklar halinde de görebilirsiniz. Kaldera gaz çıkış noktalarının bulunduğu bir bölge. Buradan çıkan gazların bel fıtığına iyi geldiği söyleniyor. Pek de yanlış değil aslında ama bel fıtığına iyi gelen gazlar değil, gazların ısısı.

NEMRUT KALDERASI; BITLIS / FATİH PINAR

SÜPHAN DAĞI

Süphan Dağı, ülkemizin ikinci büyük volkanı. Tüm dağlar arasında ise üçüncü en yüksek dağı. Bitlis ili sınırları içinde olan ve eteklerinde Adilcevaz ilçesini barındıran Süphan'ın yüksekliği 4 bin 54 metre. Bu yüksekliğe rağmen bir rotası oldukça kolay. Süphan Dağı'nın 3 bin 700 metresinde bulunan ilk kraterine kadar elinizi bir kayaya bile vurmadan çıkabilirsiniz. Bunun için yapmanız gereken bir grup oluşturup sabah erkenden Adilcevaz ilçesinin Kışkılı mezrasına gitmek olacak. Konaklamak için Ahlat daha uygun. Mezradan alacağınız küçük bir rota tarifi ile yola çıkabilirsiniz. Bu rotada kaybolmanız olanaksız. İlk etap bir dere yatağını geçince bitecek ve siz yaşamınızın en keyifli yürüyüşünü yapacaksınız. Ayaklarınız dağın püskürttüğü tüflere hafifçe gömülecek ve sanki çimende yürüyorsunuz hissi verecek. Bu yürüyüş çok uzun değil ama rakım yüksek olduğu için süre kişiden kişiye değişebilir. Yolun yarısından itibaren Van Gölü'nü kuşbakışı izleyebilirsiniz. Yaklaşık üç saat sonra 3 bin 700 metrede ilk krater ağzına gelmiş olacaksınız. Bu aşamadan sonra eğer dağcılık deneyiminiz yoksa daha yükseği denemeyin. Çok zor değil ama sürekli kaya düşmesi olabiliyor. Ayrıca ikinci krater, 4 bin 54 metrede, yani dağın zirvesinde.

DİZİN

YÜRÜYÜŞ ROTALARI ATLASI

50 DÜŞ PATİKASI